

PUEY UNGPHAKORN
INSTITUTE FOR
ECONOMIC RESEARCH

เหลี่ยมหลัง แลหน้า อนาคตหนี้ครัวเรือนไทย

The Changing Frontier of Thailand's Household Debt and Policy Challenges

1. สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยเป็นอย่างไร?
2. วิกฤติโควิด-19 ทำให้ปัญหาหนี้ครัวเรือนท้าทายขึ้นอย่างไร?
3. มาตรการแก้หนี้ในอนาคตควรเป็นอย่างไร?

ข้อสงวน : บทความ บทความวิเคราะห์ หรือบทวิจัยนี้ จัดทำขึ้นโดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติจำกัด เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้จัดทำโดยอาศัยข้อมูลเชิงสถิติของข้อมูลเศรษฐกิจการเงินจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติจำกัดไม่ยืนยันและไม่รับรองถึงความครบถ้วนสมบูรณ์หรือถูกต้องของข้อมูลจึงไม่รับผิดชอบต่อการนำเอาข้อมูล ข้อความ ความเห็น หรือบทสรุปที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ไม่ว่ากรณีใด ๆ สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติจำกัดมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สินทางปัญญาของรายงานฉบับนี้ และขอสงวนลิขสิทธิ์ในข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารนี้ ห้ามมิให้ผู้ใช้ประโยชน์นำข้อมูลไปใช้อ้างอิงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อมูลในเอกสารนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในเชิงพาณิชย์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เป็นการล่วงหน้า นอกจากนี้ การกล่าว คัด หรืออ้างอิงข้อมูลบางส่วนตามสมควรในรายงานฉบับนี้ ไม่ว่าในบทความ บทความวิเคราะห์ บทวิจัย ในเอกสารหรือการสื่อสารอื่นใด จะต้องกระทำโดยถูกต้องและไม่เป็นการก่อให้เกิดการเข้าใจผิด หรือความเสียหายแก่สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติจำกัด รวมทั้งต้องรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในข้อมูลของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติจำกัด และต้องอ้างอิงถึงฉบับที่และวันที่ในเอกสารฉบับนี้ของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติจำกัด โดยชัดเจน

เครดิตบูโร (NCB)

- สินเชื่อในระบบรายบัญชี
- 75.5 ล้านบัญชี ผู้กู้ 23.1 ล้านคน จาก 103 สถาบันการเงิน
- 11.9 ลลบ.* (88.3% ของหนี้ครัวเรือน**)
- 2009-2020M7

ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ส.)

- สินเชื่อเกษตรกรรายบัญชี
- สุ่ม 1 ล้านราย
- 2014-2018

สำรวจสุขภาพการเงินครัวเรือนไทย

- สินเชื่อทุกประเภท
- 720 ครัวเรือน ตัวอย่างทั่วประเทศ
- 2020

การศึกษา

- สถานการณ์หนี้
- การเข้ามาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อจากผลกระทบโควิด-19
- ประสิทธิภาพของมาตรการแก้หนี้

- มาตรการแก้หนี้เกษตร

- บทบาทของสินเชื่อทั้งในและนอกระบบ
- ผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19

* ไม่รวมหนี้ส่วนใหญ่จากสหกรณ์, หนี้ กยศ. และหนี้นอกระบบ

** หนี้ครัวเรือน ณ ไตรมาส 1 ปี 2563 เท่ากับ 13.48 ลลบ. (ซึ่งรวมหนี้ในระบบทั้งหมด ไม่รวมหนี้นอกระบบ)

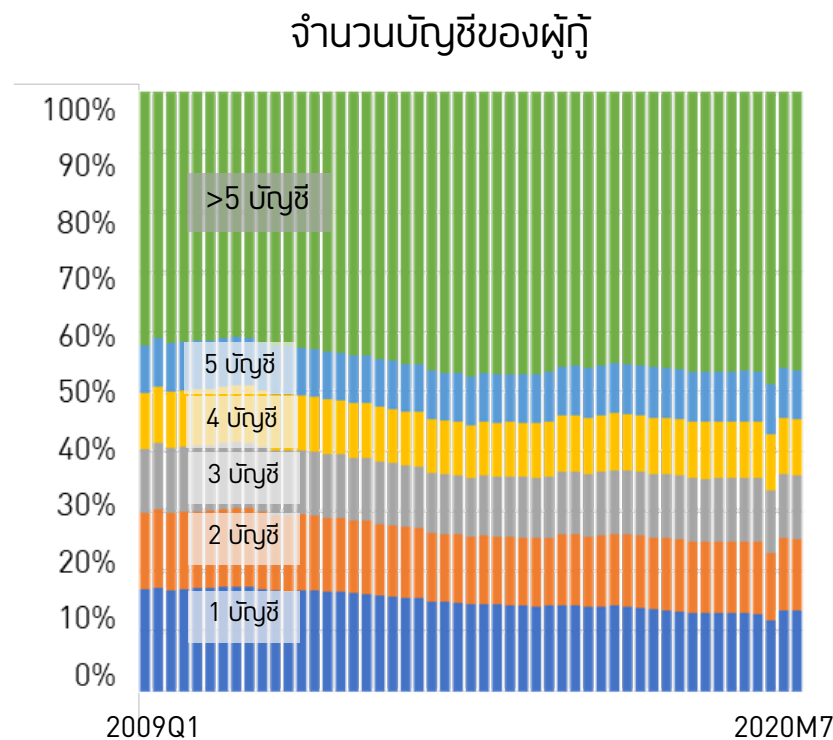
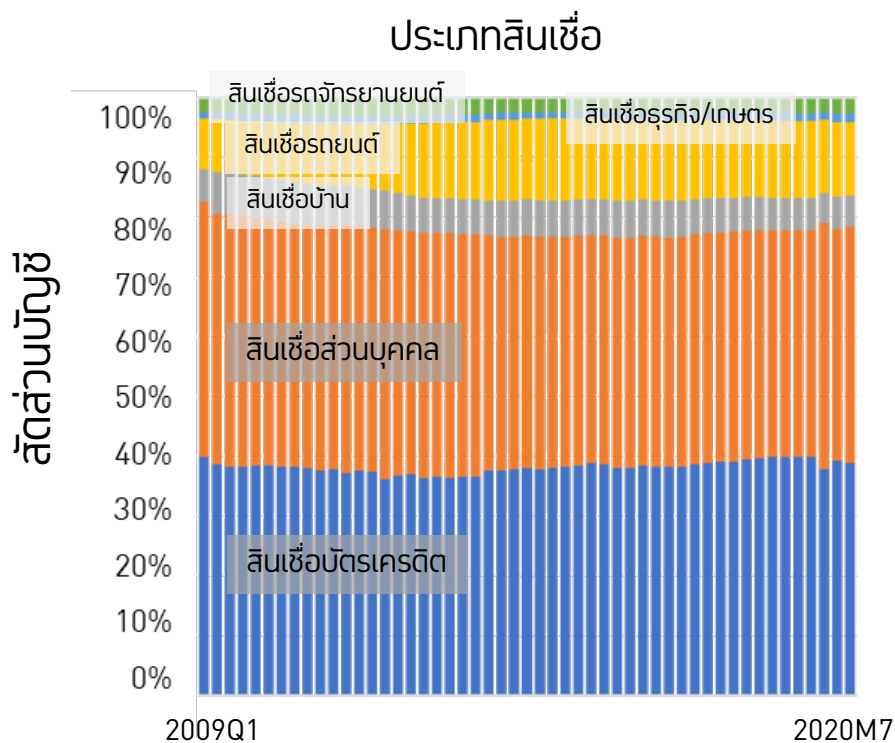
สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทย
เป็นอย่างไร?

#1 หนี้ทั้งหมดกระจุกตัวอยู่กับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และผู้กู้หลายบัญชี

❖ 80% ของบัญชีกระจุกตัวในสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล และมีสัดส่วนหนี้ถึง 70%

❖ จำนวนบัญชีของผู้กู้ที่มี >5 บัญชีมีสัดส่วนกว่าครึ่งและสูงขึ้นเรื่อยๆ

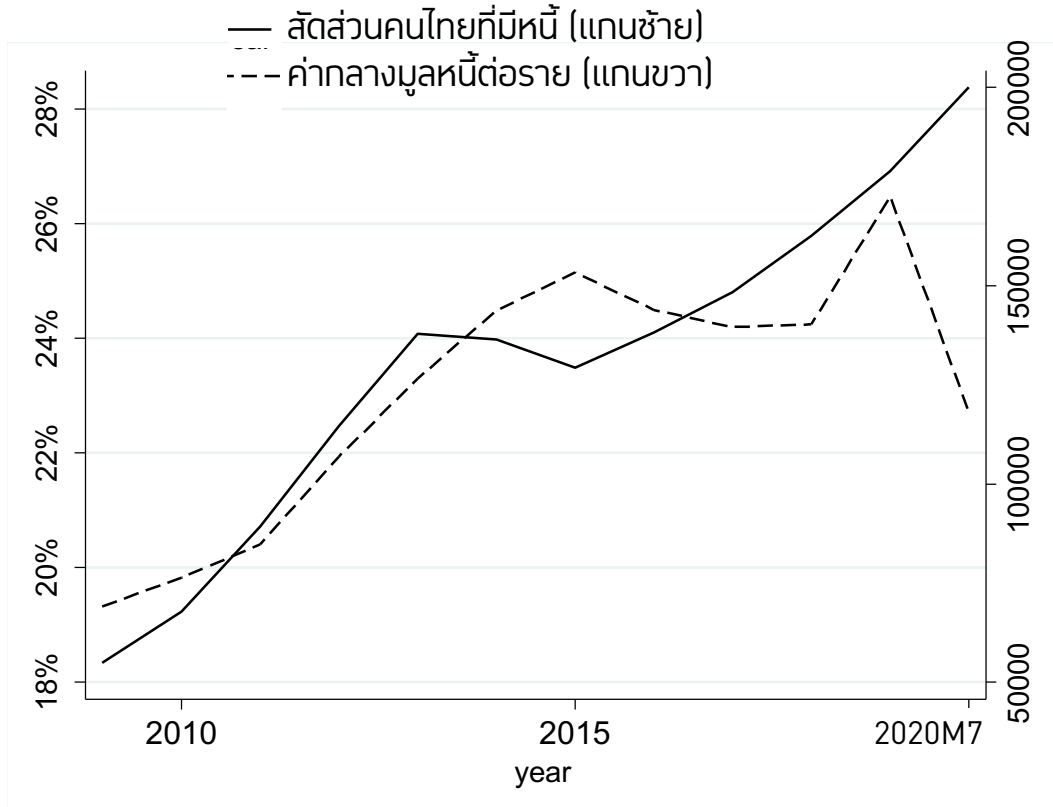

หมายเหตุ: ในการศึกษาพลวัตจะมีการ control สถาบันการเงิน เนื่องจากสถาบันการเงินที่เข้ามาเป็นสมาชิก NCB ในแต่ละช่วงเวลาไม่เท่ากัน

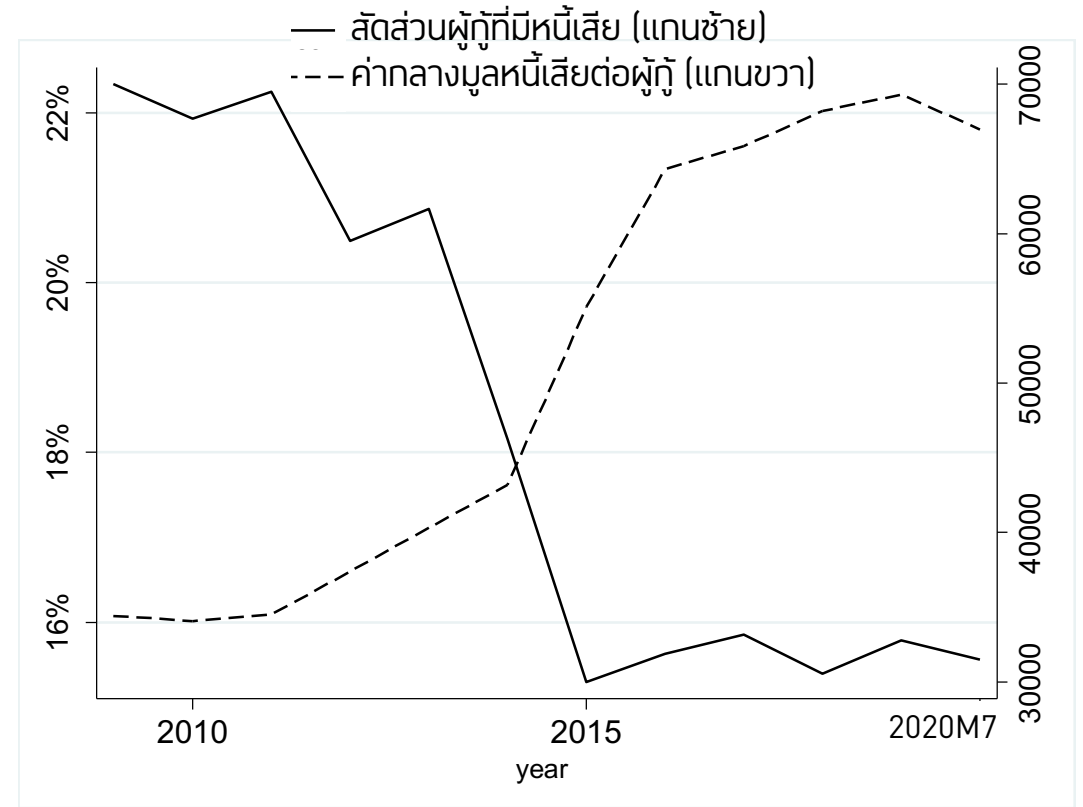
ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

#2 สถานการณ์หนี้รายคน: คนไทยเป็นหนี้สูงในวงกว้าง

1 ใน 3 ของคนไทยมีหนี้และมูลหนี้อยู่ในระดับสูง
(ค่ากลางมูลหนี้ 128,384 บาท)

1 ใน 6 ของผู้กู้มีหนี้เสียและมีมูลหนี้เสียสูงขึ้น
(ค่ากลางหนี้เสียต่อผู้กู้ 64,551 บาท)

หมายเหตุ: - ในการศึกษาพลวัตจะมีการ control สถาบันการเงิน เนื่องจากสถาบันการเงินที่เข้ามาเป็นสมาชิก NCB ในแต่ละช่วงเวลาไม่เท่ากัน
- หนี้เสีย หมายถึง หนี้ที่ค้างชำระเกิน 90 วัน

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

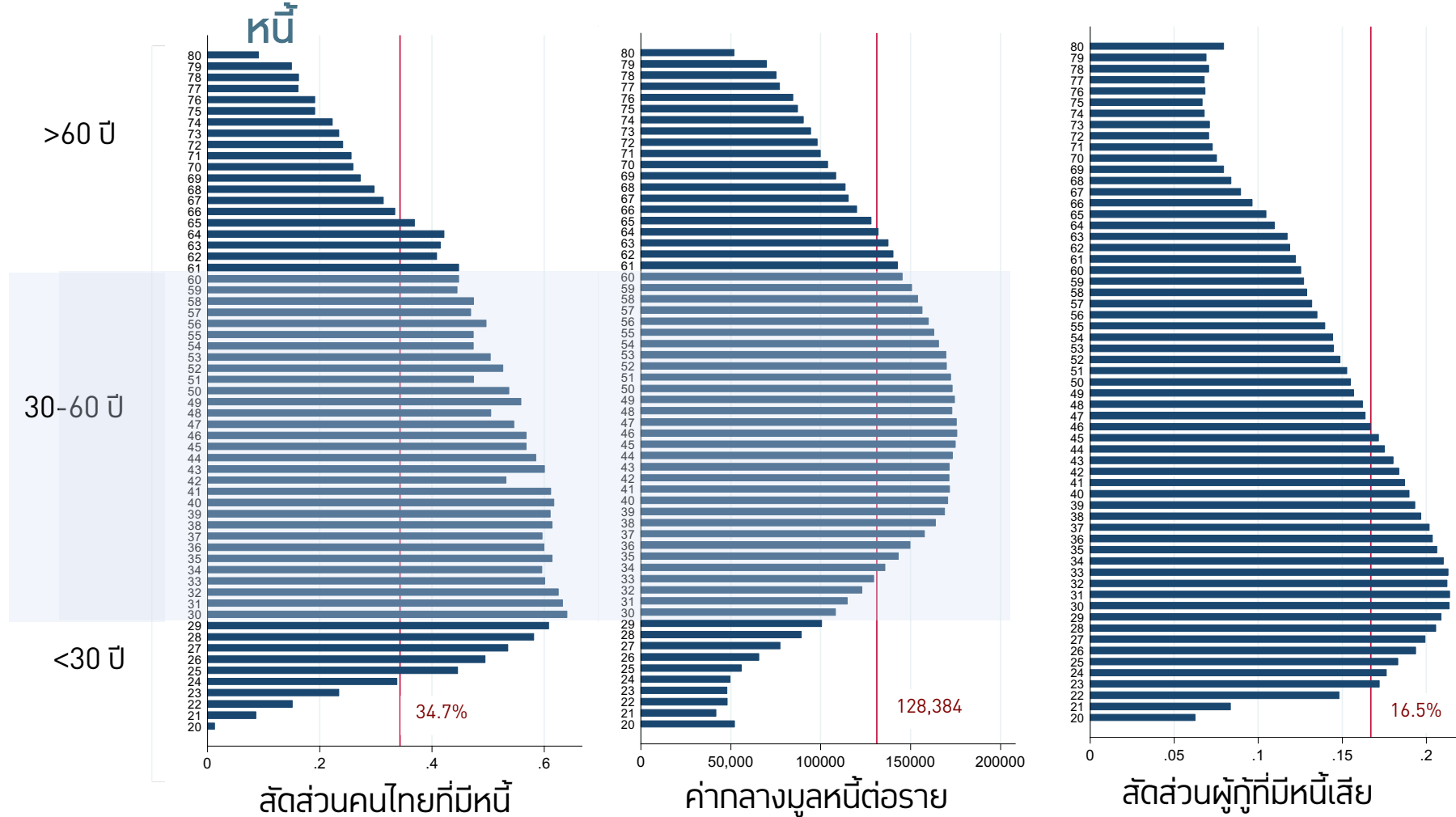
#3 คนไทยเป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้นาน และเป็นหนี้จนแก่

#4 กลุ่มผู้กู้อายุน้อยและผู้กู้หลายบัญชีมีความเปราะบางสูง

60% ของคนอายุน้อยเป็นหนี้
20% ของคนหลังเกษียณยังเป็นหนี้

มีหนี้สูง หนี้นาน

1 ใน 4 ของผู้กู้อายุน้อยมีหนี้เสีย

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

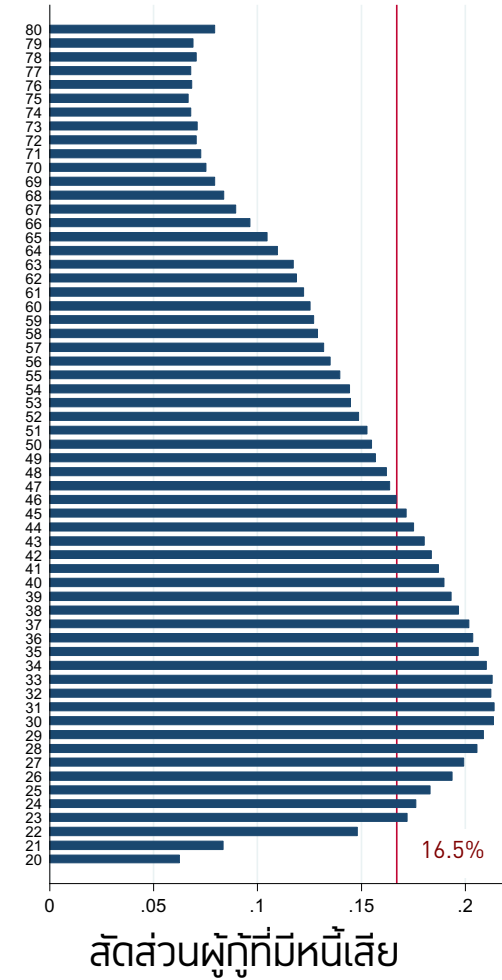
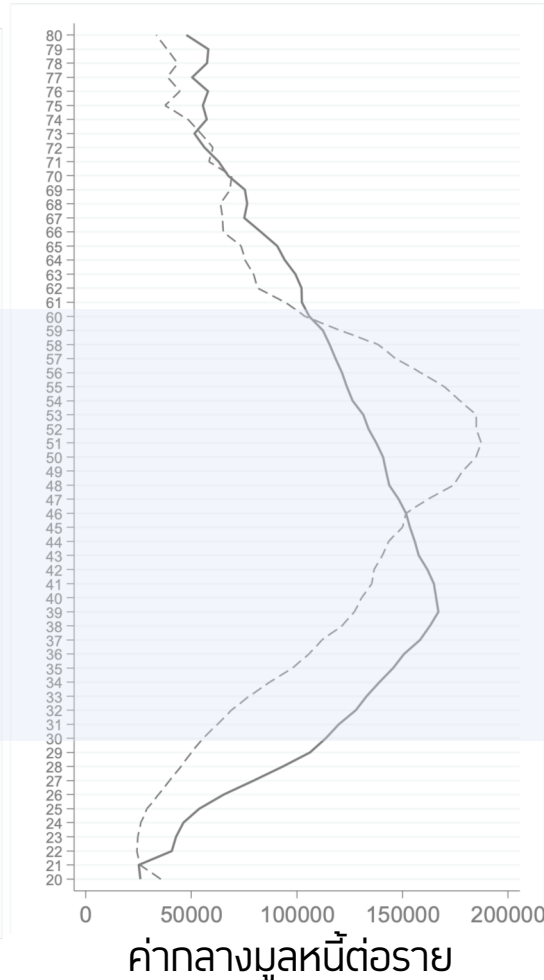
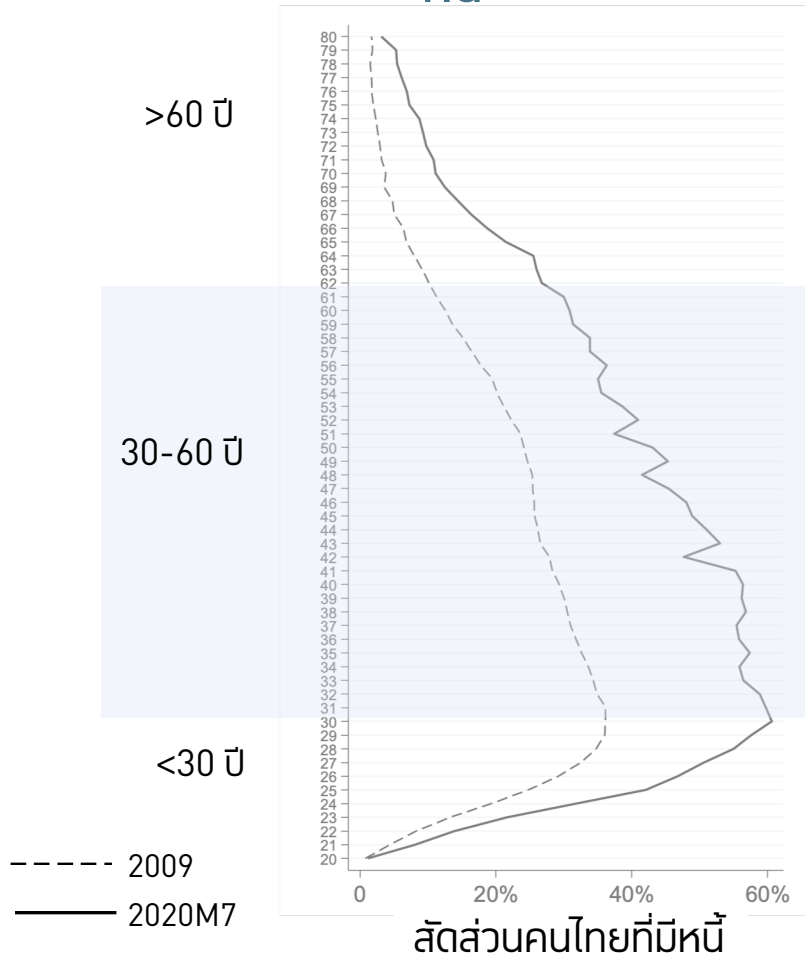
#3 คนไทยเป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้นาน และเป็นหนี้จนแก่

#4 กลุ่มผู้กู้อายุน้อยและผู้กู้หลายบัญชีมีความเปราะบางสูง

60% ของคนอายุน้อยเป็นหนี้
20% ของคนหลังเกษียณยังเป็นหนี้

มีหนี้สูง หนี้นาน

1 ใน 4 ของผู้กู้อายุน้อยมีหนี้เสีย

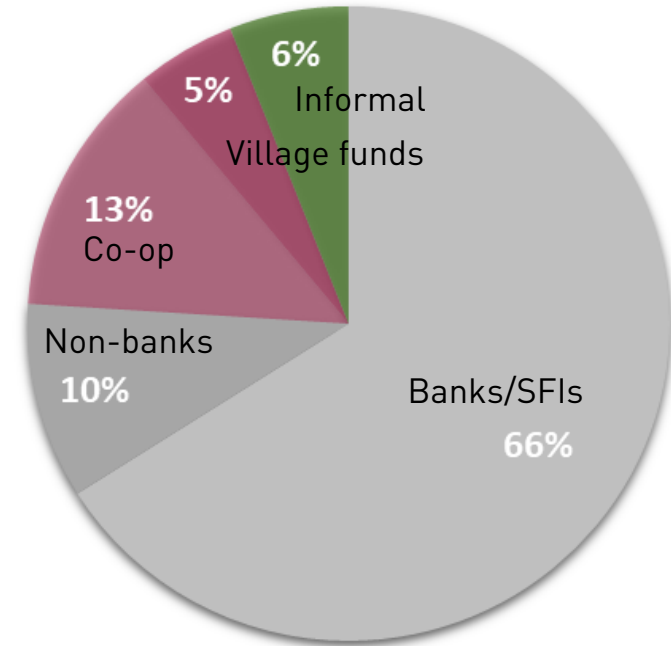
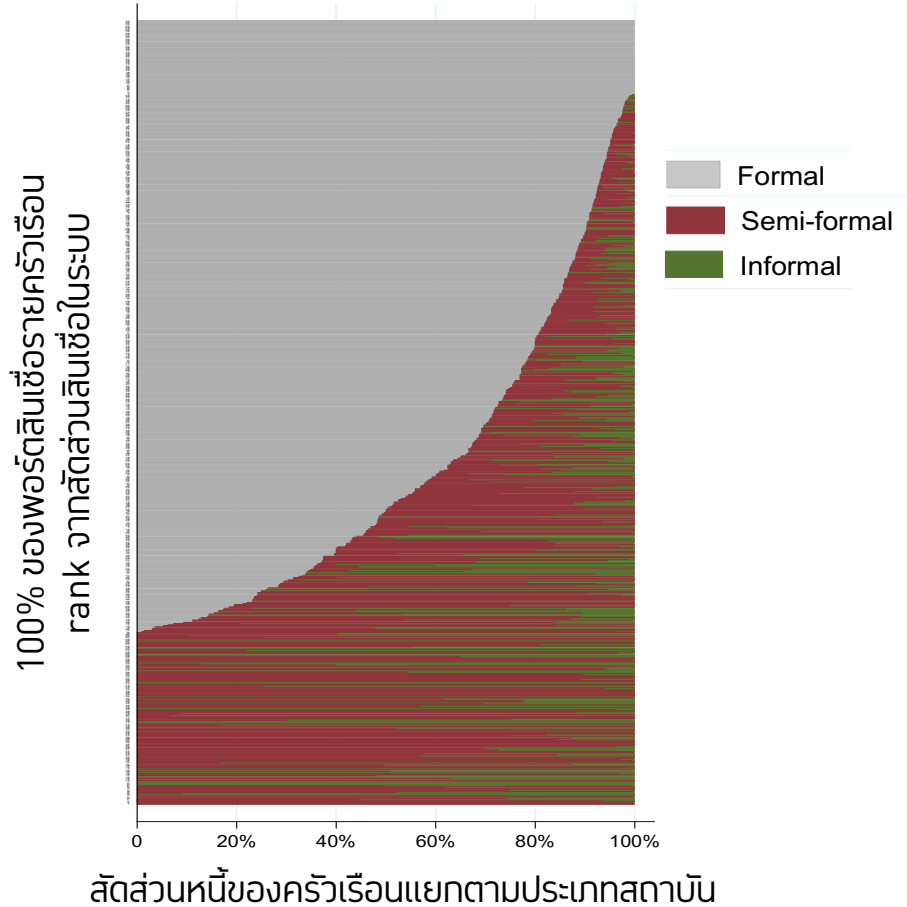

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

#5 คริวเรือนส่วนใหญ่ยังพึ่งพาหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบสูง

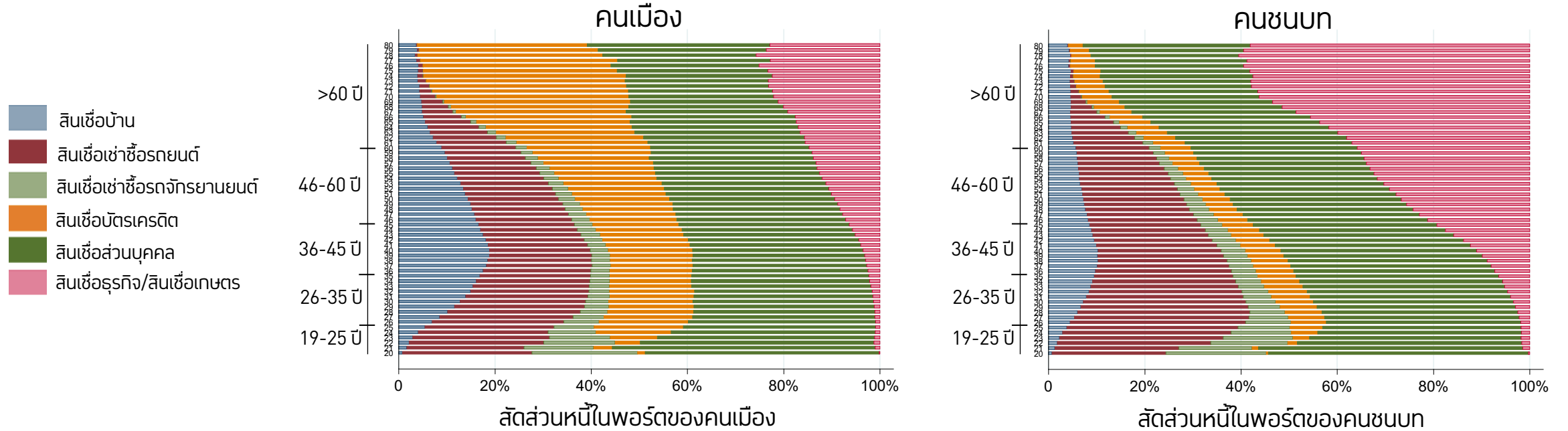
❖ 86% ของคริวเรือนมีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ

❖ หนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ ~24% ของพอร์ตหนี้ของคริวเรือน

สัดส่วนหนี้ของคริวเรือนแยกตามประเภทสถาบัน

#6 ครัวเรือนที่เป็นหนี้ส่วนใหญ่เปราะบางต่อ shock สูงและ มาตรการภาครัฐอาจทำให้หนี้ครัวเรือนเป็นปัญหาระยะยาว

❖ Shock ที่ส่งผล
ต่อความเปราะบาง

- น้ำท่วมปี 2554
- bubble ในตลาดอสังหาริมทรัพย์

- ภัยพิบัติ
- ราคาสินค้าเกษตร

❖ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้

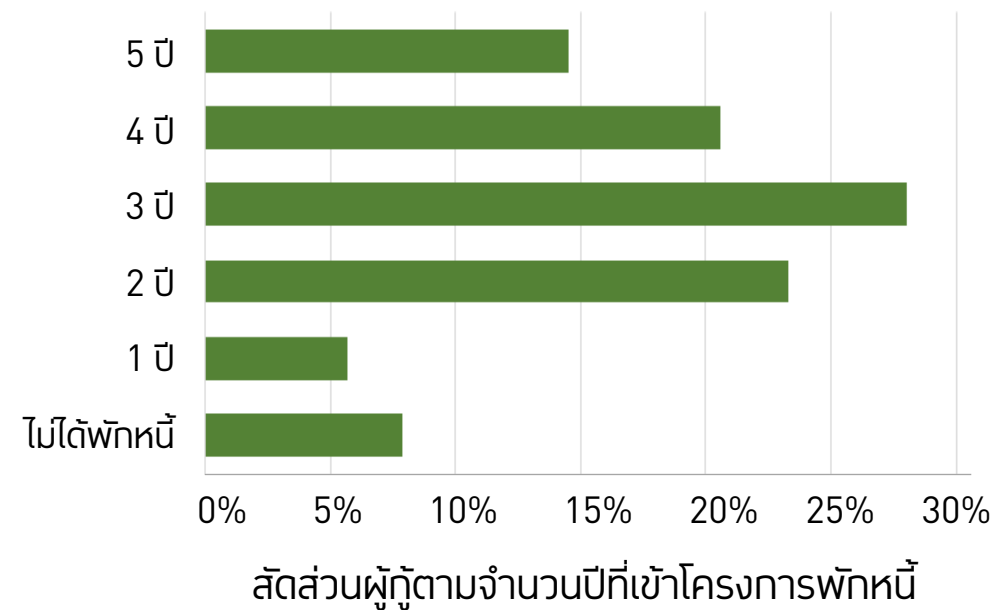
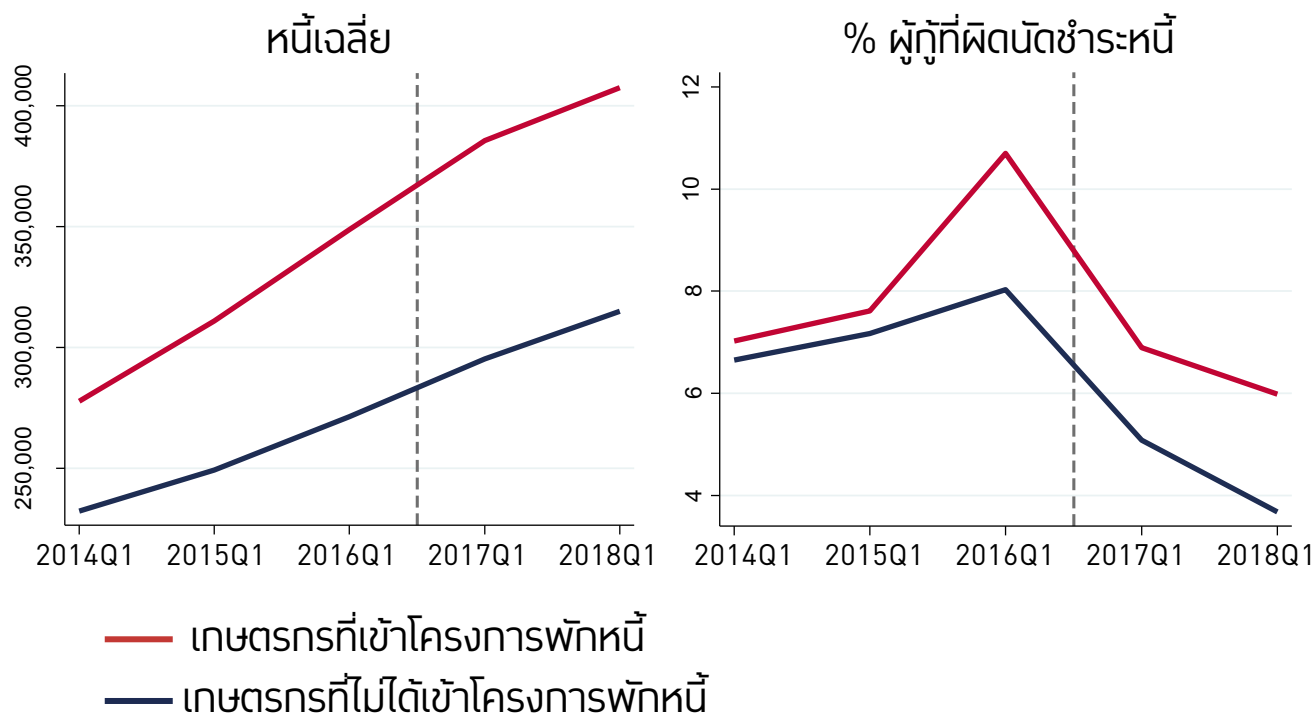
- นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ

- นโยบายการเยียวยา/พักหนี้

มาตรการพักหนี้เกษตรกร ...อาจไม่ใช่คำตอบในการแก้หนี้เกษตรกรในระยะยาว

❖ โครงการพักหนี้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวปี 59 ทำให้
มูลหนี้สะสมและหนี้เสียของเกษตรกรที่เข้าโครงการ
เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

❖ 92.2% ของเกษตรกรเคยเข้าโครงการพักหนี้
❖ 63.2% เข้าโครงการไม่ต่ำกว่า 3 ปี

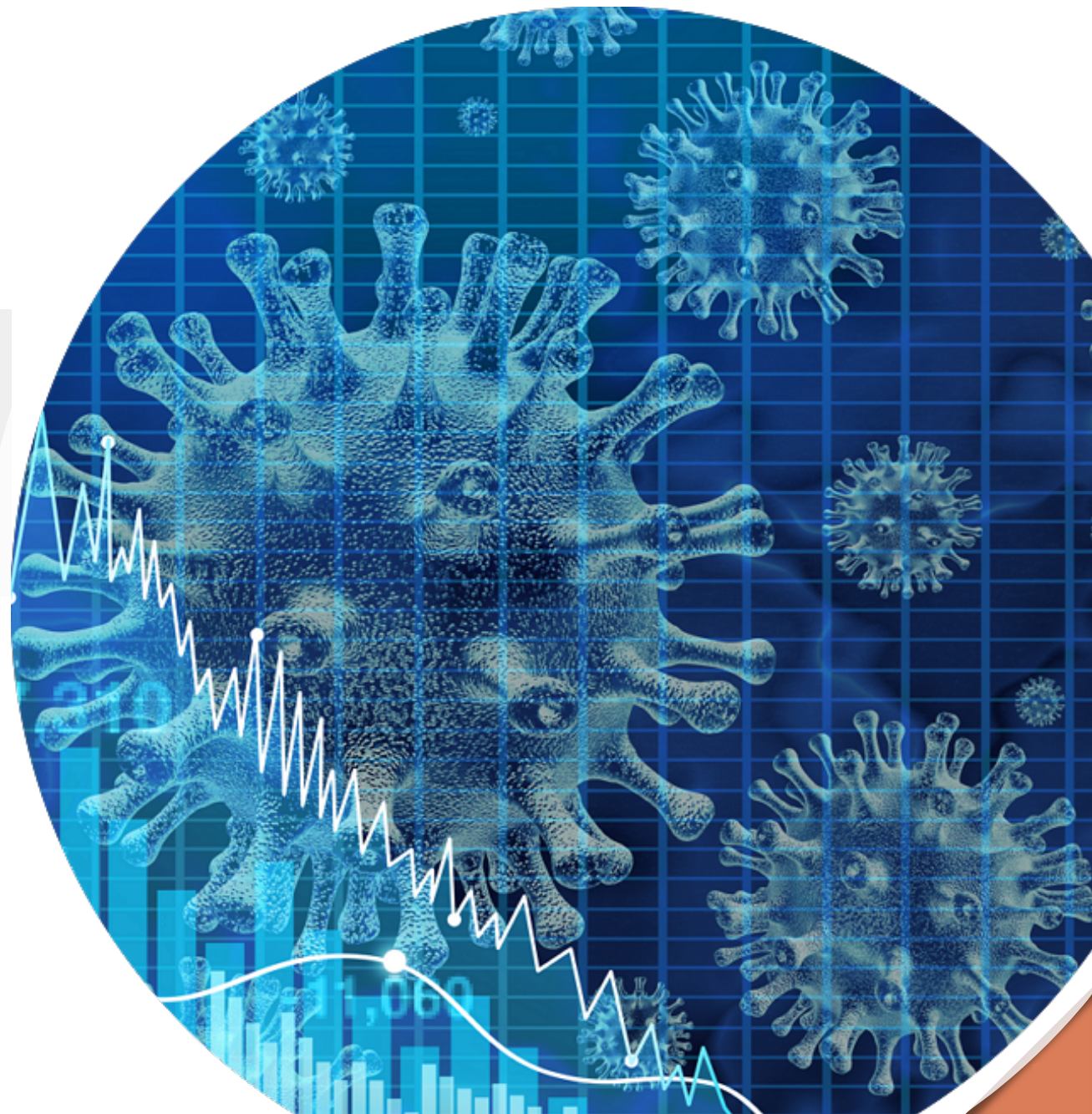

วิกฤติโควิด-19 ทำให้ปัญหา หนี้ครัวเรือนไทย ทำกายขึ้น อย่างไร?

- **ทำความเข้าใจผลกระทบวิกฤติ
โควิด-19 ต่อหนี้ครัวเรือนใน
ปัจจุบัน**
- **พยากรณ์สถานการณ์หนี้
ครัวเรือนในอนาคต**

มาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อ

	มาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อระยะที่ 1 (เริ่ม เม.ย. 63)	มาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อระยะที่ 2 (เริ่ม ก.ค. 63)
สินเชื่อบัตรเครดิตและ สินเชื่อเงินสดหมุนเวียน 	<ul style="list-style-type: none"> ลดอัตราผ่อนชำระขั้นต่ำ (เดิม 10% เป็น 5% ในปี 63-64, 8% ในปี 65 และ 10% ในปี 66) เปลี่ยนเป็น term loan (อัตราดอกเบี้ยต่ำลง) 	ลดเพดานดอกเบี้ย (1 ส.ค. 63) <ul style="list-style-type: none"> 16% (credit card) 25% (เงินสดหมุนเวียน)
สินเชื่อส่วนบุคคลที่ผ่อนชำระเป็น งวดและสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ 	<ul style="list-style-type: none"> พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย 3 เดือน หรือ ลดค่างวดอย่างน้อย 30% 6 เดือน 	สมัครเข้าร่วม 1 ก.ค.-31 ธ.ค. 63 <ul style="list-style-type: none"> คงอัตราผ่อนชำระขั้นต่ำตามระยะที่ 1 เปลี่ยนเป็น term loan 48 งวด (หรือตามเหมาะสม) และคิดอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 12% (สำหรับสินเชื่อบัตรเครดิต) และไม่เกิน 22% (สำหรับ PL ผ่อนชำระ) ลดค่างวดอย่างน้อย 30% โดยคิดอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 22%
สินเชื่อเช่าซื้อ (hire purchase) และลีสซิ่ง (leasing) 	<ul style="list-style-type: none"> พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย 3 เดือน หรือ พักชำระเงินต้น 6 เดือน (มอเตอร์ไซด์ วงเงินไม่เกิน 35,000 บ.) (รถทุกประเภท วงเงินไม่เกิน 250,000 บ.) (ลีสซิ่ง หนักเฉลี่ยไม่เกิน 3 ลว.) 	(ไม่จำกัดวงเงิน) <ul style="list-style-type: none"> พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย 3 เดือน หรือ ลดค่างวดโดยขยายระยะเวลา
สินเชื่อบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> พักชำระเงินต้น 3 เดือน และลดดอกเบี้ย (วงเงินไม่เกิน 3 ลว.) 	(ไม่จำกัดวงเงิน) <ul style="list-style-type: none"> พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย 3 เดือน หรือ พักชำระเงินต้น 3 เดือนและลดดอกเบี้ย หรือ ลดค่างวดโดยขยายระยะเวลา
สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อ ส่วนบุคคล (คลินิกแก้หนี้)	(NPL ก่อน 1 ม.ค. 63) <ul style="list-style-type: none"> พักชำระเงินต้นและลดดอกเบี้ย 6 เดือน ลดดอกเบี้ยเพิ่ม 2% 	(NPL ก่อน 1 ก.ค. 63) <ul style="list-style-type: none"> หากชำระไปแล้ว 50% สามารถท่อนี้ใหม่ได้ ให้ สง. ดูแลหนี้ NPL คล้ายคลินิกแก้หนี้

ศึกษาบัญชีและผู้กู้ที่เข้ามามาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อ (เม.ย.-ก.ค.)

❖ Identify Intensity ของการเข้ามามาตรการจาก

1) ลักษณะของการเข้ามามาตรการ

- ลดอัตราชำระ
- เลื่อนการชำระ
- ปรับโครงสร้างหนี้/คลินิกแก้หนี้

2) จำนวนและขนาดของบัญชีที่เข้า

3) Dynamics ของการเข้าตั้งแต่ เม.ย. - ก.ค. 2563

❖ Identify คุณภาพและความเสี่ยง ของ ผู้กู้และบัญชีที่เข้า จากคุณลักษณะของบัญชี และผู้กู้ที่เข้ามามาตรการ

สมมติฐานที่ใช้

มาตรการเลื่อนชำระ

- วันชำระครั้งสุดท้าย ไม่เปลี่ยน เมื่อเทียบกับก่อนเข้ามาตรการ
- สถานะการค้างชำระ ไม่เปลี่ยน เมื่อเทียบกับก่อนเข้า
- กำหนดวงเงินตามประเภทสินเชื่อที่เข้ามามาตรการระยะที่ 1 ขั้นต่ำ

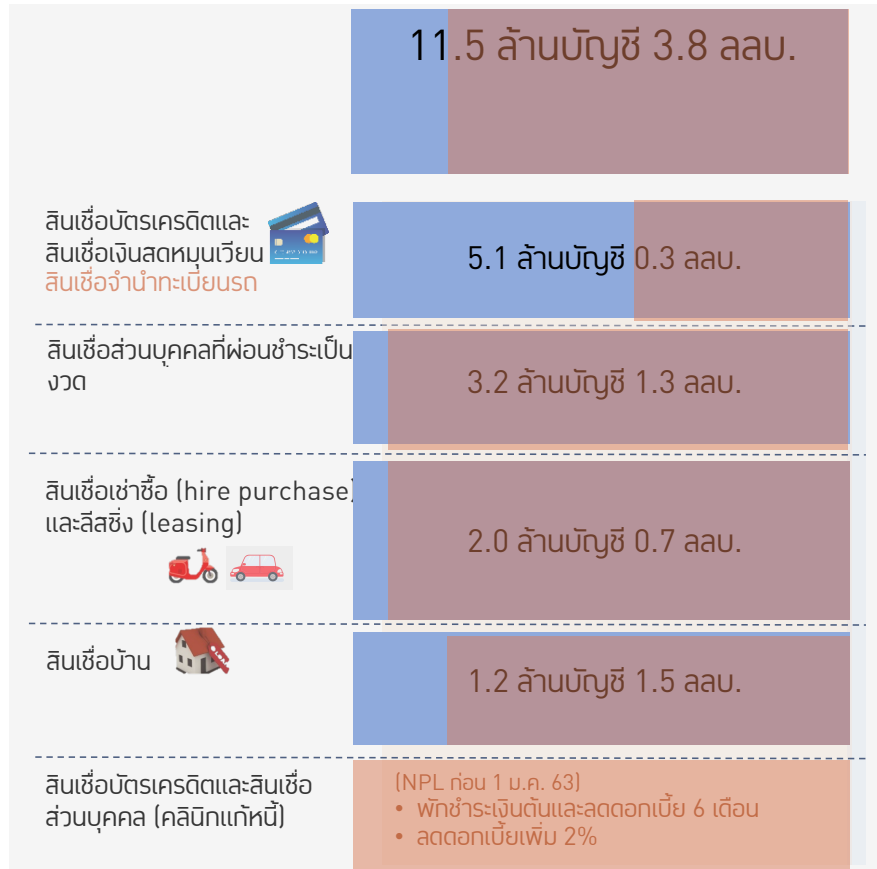
มาตรการลดอัตราชำระ

- ยอดชำระค้างงวดแต่ละเดือน เปลี่ยนไป เมื่อเทียบกับก่อนเข้ามาตรการ
- สถานะการค้างชำระ ไม่เปลี่ยน เมื่อเทียบกับก่อนเข้า

สำหรับมาตรการปรับโครงสร้างหนี้/คลินิกแก้หนี้: บัญชีที่เพิ่งมาเข้าร่วมโครงการดังกล่าวในช่วงเม.ย.-ก.ค. (กรณีสินเชื่อที่เป็น NPL)

8.1 ล้านบัญชี (2.2 ล้านล้านบาท) จากผู้กู้ 5.98 ล้านคน คาดว่าจะเข้ามาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อ เม.ย-มิ.ย. 63

เปรียบเทียบตัวเลขบัญชีที่คาดว่าจะเข้ามาตรการกับ
ตัวเลขตามรายงานของ ธปท. มิ.ย. 63

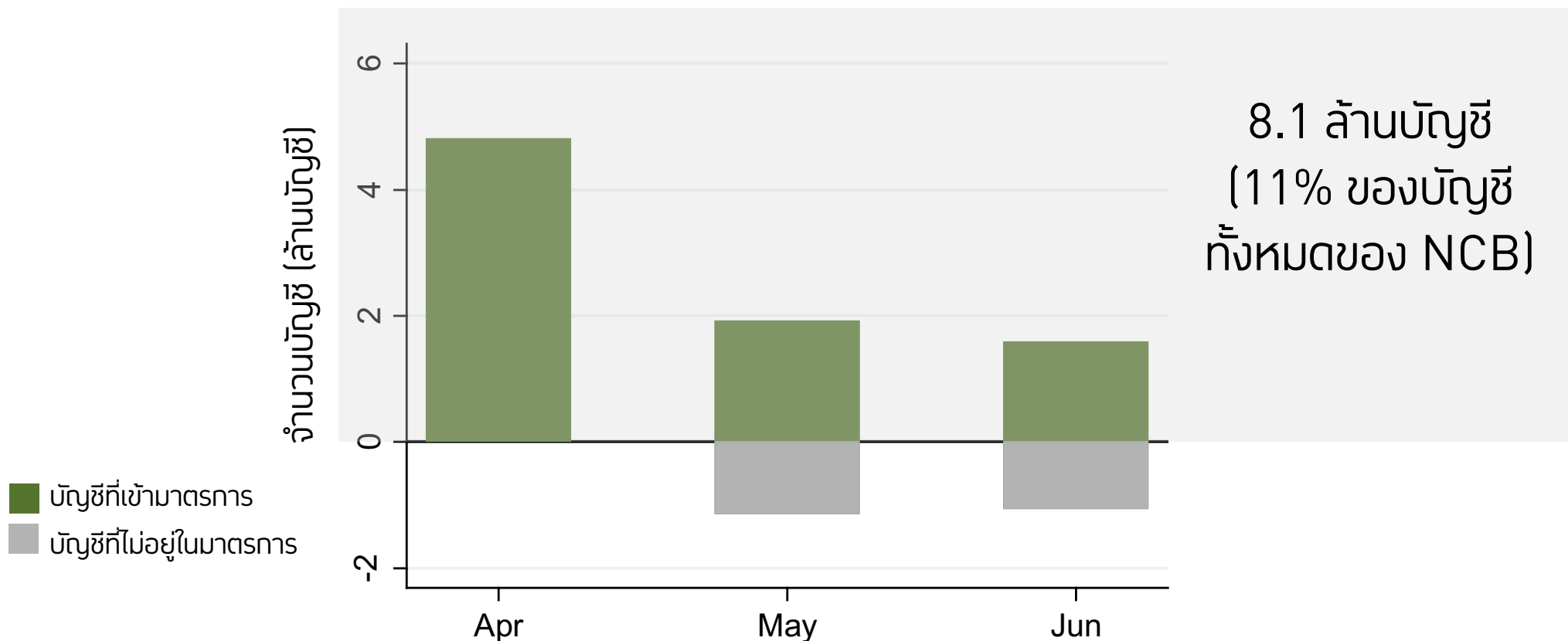
- ❖ บัญชีที่คาดว่าจะเข้ามาตรการ คิดเป็น 70% ของ
ตัวเลขที่ ธปท. รายงาน ณ มิ.ย. 63
 - ❖ Identify ได้ต่ำ สำหรับสินเชื่อบัตรเครดิต
เนื่องจากไม่สามารถ identify การจ่ายขั้นต่ำของ
บัตรเครดิตได้ รวมถึงแยกสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ
 - ❖ Identify เพิ่ม สำหรับบัญชีที่เข้าคลินิกแก้หนี้และ
การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (TDR)
 - ❖ ไม่รวมสินเชื่อเพื่อการเกษตรในการศึกษาครั้งนี้
- ❖ บัญชีที่คาดว่าจะเข้ามาตรการจะไม่รวมบัญชีที่
สถาบันการเงินให้ความช่วยเหลือมากกว่า
มาตรการขั้นต่ำ

หมายเหตุ: ตัวเลขบัญชีที่เข้าร่วมมาตรการอาจสามารถสะท้อนให้เห็นถึงผู้กู้ที่กำลังมีปัญหาด้านสภาพคล่องหรือได้รับผลกระทบได้เพียงบางส่วน เนื่องจากมาตรการระยะที่ 1
เป็นการให้ความช่วยเหลือแบบไม่เฉพาะเจาะจง ประกอบกับผู้กู้บางกลุ่มอาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือ

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

11% ของบัญชี 26% ของผู้กู้ใน NCB คาดว่าเข้ามาตรการ ช่วยเหลือด้านสินเชื่อ เม.ย.-มิ.ย. 63

❖ 60% ของบัญชีที่คาดว่าเข้ามาตรการทั้งหมด เข้าในเดือนเมษายน

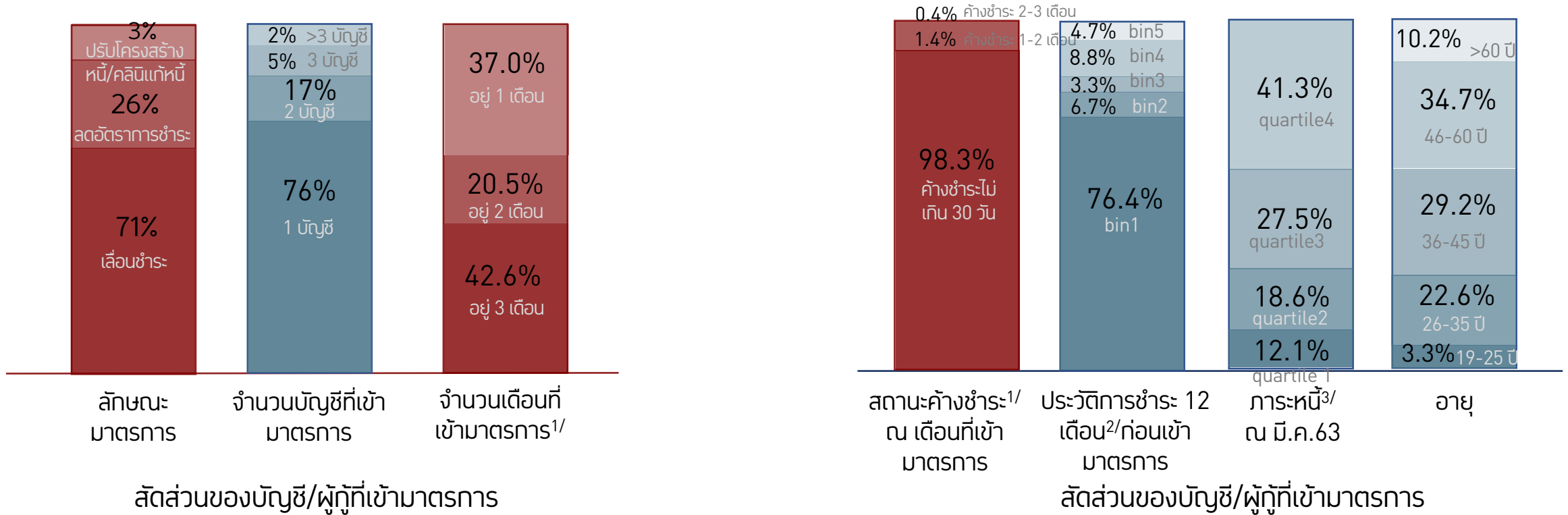
หมายเหตุ: ผลการศึกษาที่ใช้สมมติฐานในการคาดการณ์บัญชีที่เข้ามาตรการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบัญชีที่เข้ามาตรการจริง

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

Intensity ของการเข้ามาตรการสูง

❖ **Intensity ของการเข้ามาตรการ:** 71% ของบัญชีเข้ามาตรการแบบเลื่อนชำระ, ผู้มีส่วนใหญ่เข้าร่วมแค่ 1 บัญชี แต่มีถึง 24% ที่เข้าร่วมมาตรการหลายบัญชี, 42.6% อยู่ 3 เดือนแล้ว

❖ **คุณภาพและความเสี่ยง:** 98.3% ของบัญชีไม่ค้างเกิน 30 วันก่อน freeze, 76.4% เป็นผู้กู้คุณภาพดี แต่ 41.3% มีภาระหนี้สูง

สัดส่วนของบัญชี/ผู้กู้ที่เข้ามาตรการ

สัดส่วนของบัญชี/ผู้กู้ที่เข้ามาตรการ

^{1/}ไม่รวมบัญชีที่เข้ามาตรการปรับโครงสร้างหนี้และคลินิกแก้หนี้

^{2/} ประวัติการชำระหนี้ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ bin1 (ไม่เคยค้างชำระเกิน 30 วัน) bin2 (เคยค้างชำระ 30-60 วัน) bin3 (เคยค้างชำระ 60-90 วัน) bin4 (เคยค้างชำระเกิน 90 วัน) bin5 (ค้างชำระเกิน 90 วันมาตลอด)

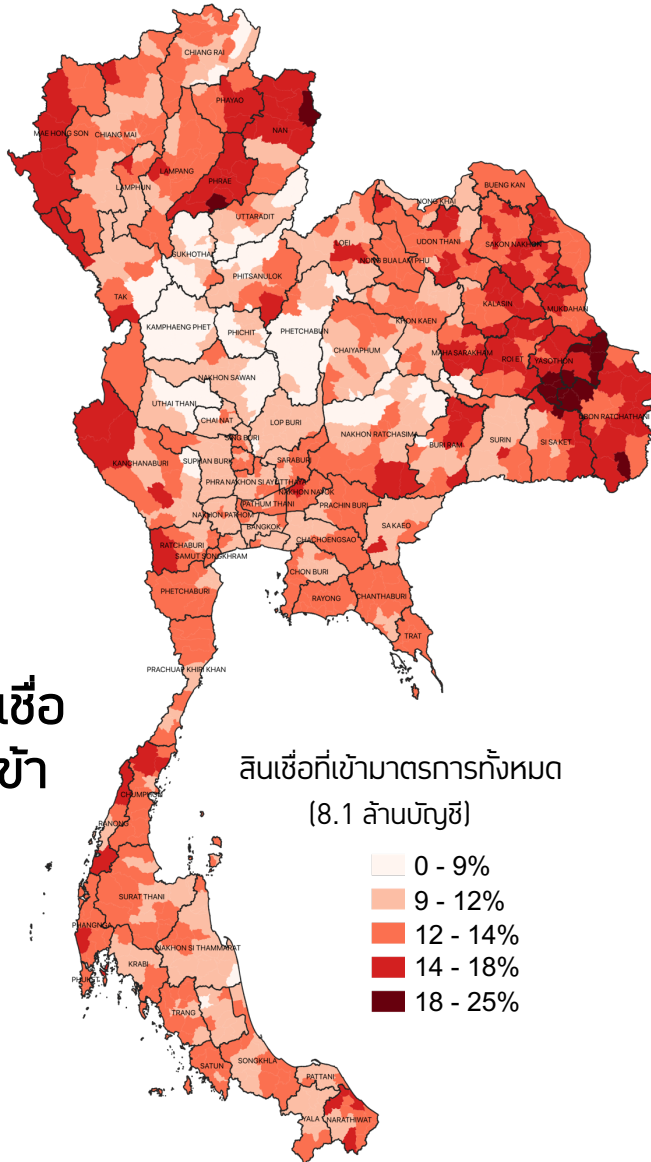
^{3/} ภาระหนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามขนาดมูลหนี้ ได้แก่ quartile1 (<47,475 บ.) quartile2 (47,475-175,998 บ.) quartile3 (175,998-551,733 บ.) quartile4 (>551,733 บ.)

หมายเหตุ: ผลการศึกษานี้ใช้สมมติฐานในการคาดการณ์บัญชีที่เข้ามาตรการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบัญชีที่เข้ามาตรการจริง

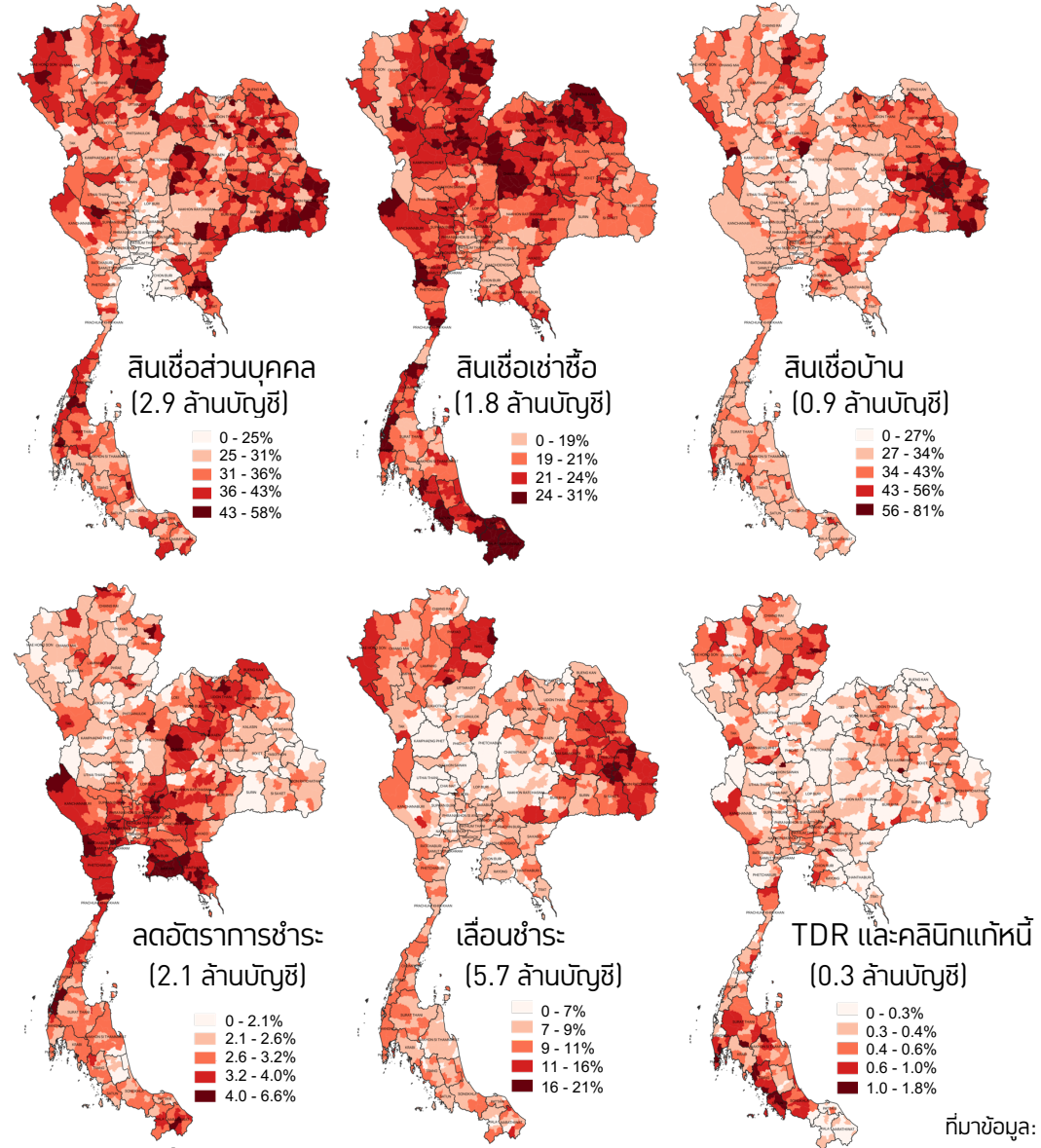
สินเชื่อที่เข้ามาตรการมีลักษณะกระจุกตัว ทำให้บางพื้นที่น่าเป็นห่วง

❖ ต่างจังหวัดมีสัดส่วนการเข้ามาตรการสูงกว่ากทม. และปริมณฑล

สัดส่วนของบัญชีสินเชื่อรายรหัสไปรษณีย์ที่เข้ามาตรการช่วยเหลือ

ประเภทสินเชื่อ*

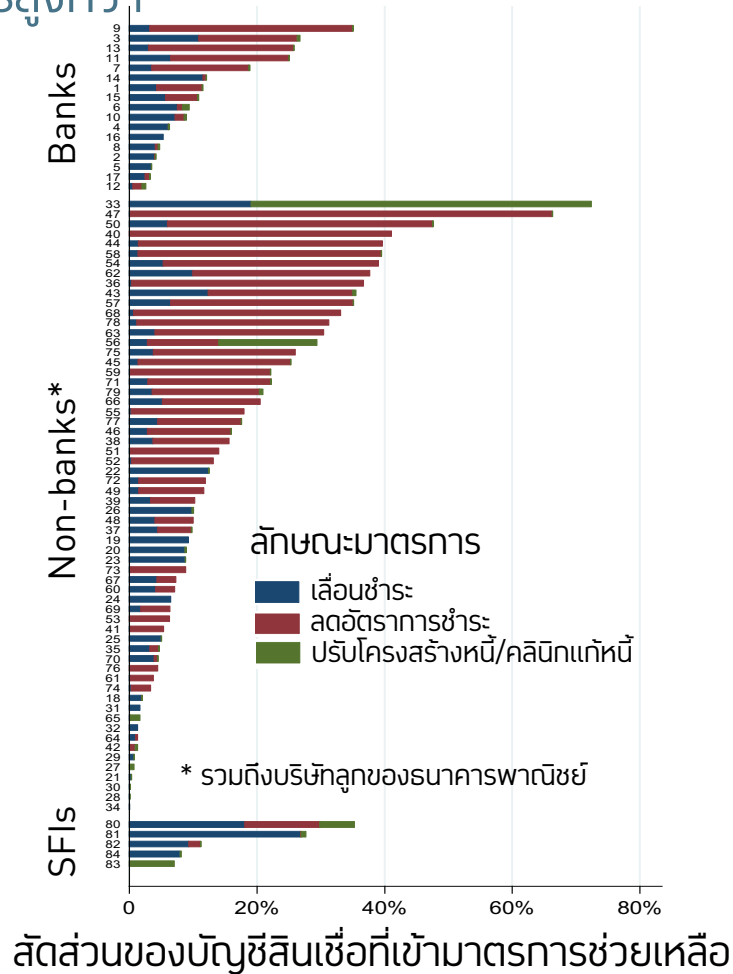

ลักษณะมาตรการ

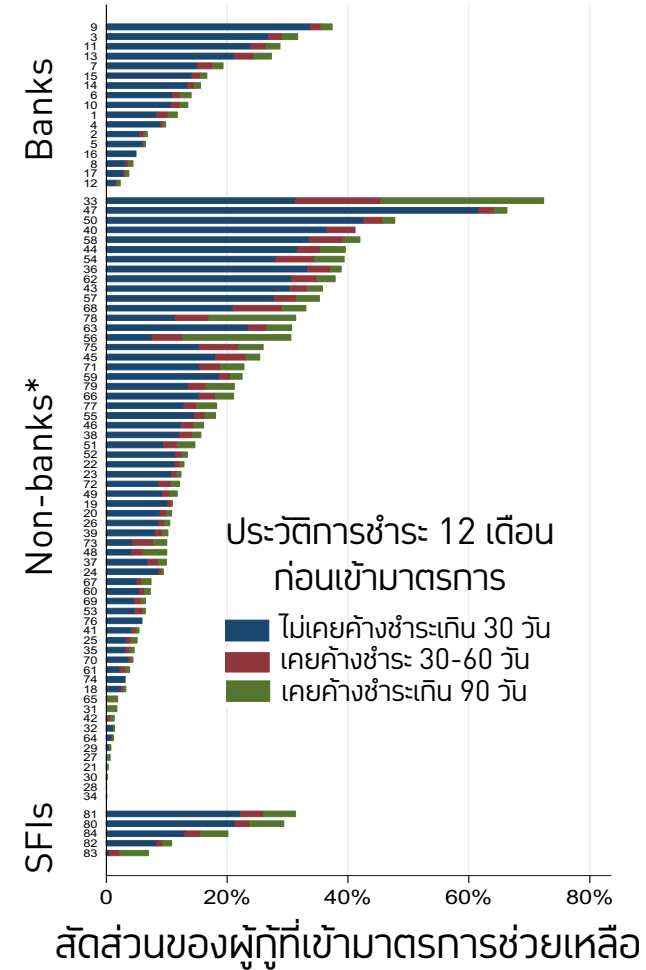
* ประเภทสินเชื่อที่ไม่ได้แสดงคือ สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลที่มีวงเงินหมุนเวียน ซึ่งไม่ได้รวมสินเชื่อบัตรเครดิตที่เข้ามาตรการช่วยยืมต่ำซึ่งไม่สามารถแยกออกมาได้ และสินเชื่อเกษตรกรรม
หมายเหตุ: ผลการศึกษานี้ใช้สมมติฐานในการคาดการณ์บัญชีที่เข้ามาตรการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบัญชีที่เข้ามาตรการจริง

Exposure ของพอร์ตสินเชื่อของสถาบันการเงินต่อสินเชื่อที่เข้า มาตรการแตกต่างกันมาก

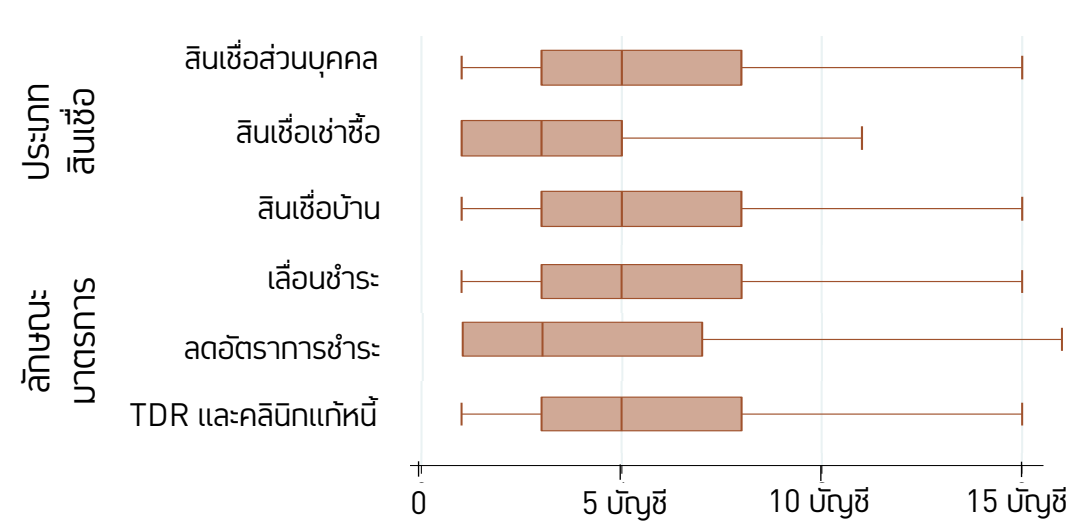
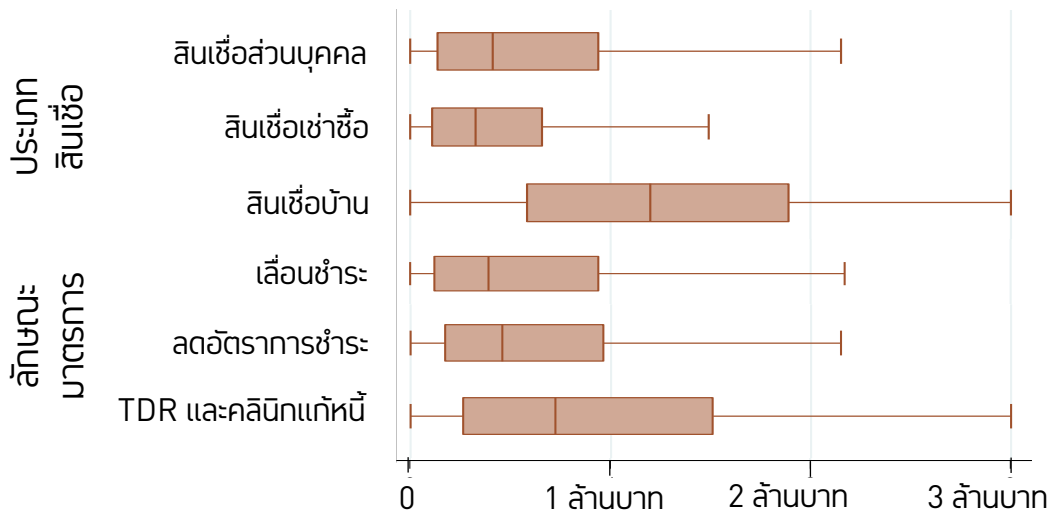
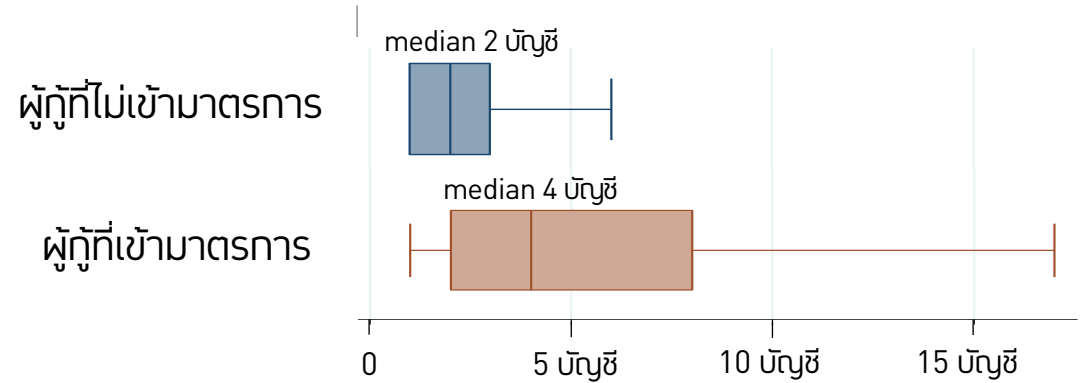
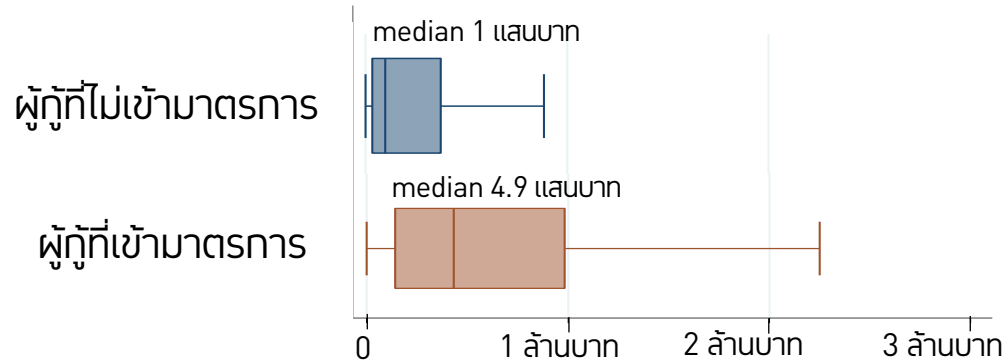
- ❖ Non-banks บางกลุ่มมีสัดส่วนของพอร์ตที่เข้า มาตรการสูงกว่าที่อื่นๆ และมี intensity การเข้า มาตรการสูงกว่า

- ❖ Non-banks บางกลุ่มมีสัดส่วนของคนเข้า มาตรการคุณภาพด้อยกว่าที่อื่นๆ

ผู้กู้ที่เข้ามาตรการมีภาระหนี้สูง มีหลายบัญชี และ คุณภาพต่ำกว่าผู้กู้ที่ไม่ได้เข้าอย่างมีนัยสำคัญ

ภาระหนี้ ณ มี.ค. 2563

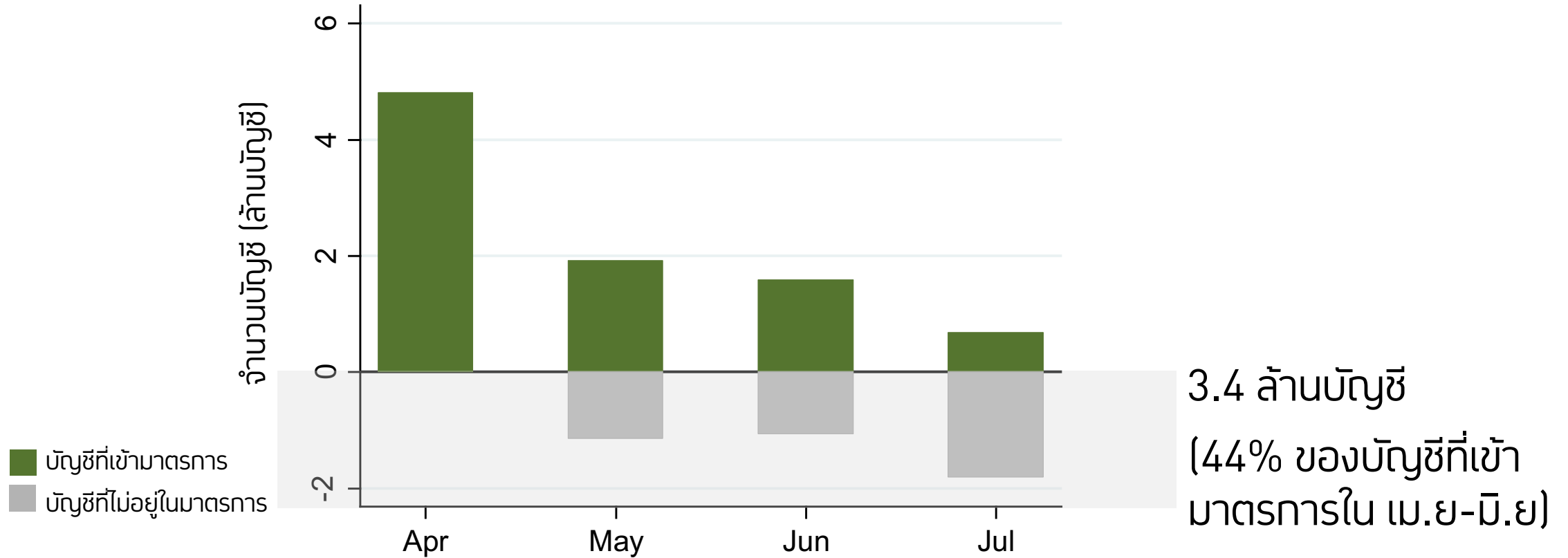
จำนวนบัญชีที่มี ณ มี.ค. 2563

หมายเหตุ: ผลการศึกษาใช้สมมติฐานในการคาดการณ์บัญชีที่เข้ามาตรการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบัญชีที่เข้ามาตรการจริง

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

3.4 ล้านบัญชี 2.1 ล้านผู้กู้ ที่ไม่อยู่ต่อ* (เม.ย.-ก.ค. 63)

- ❖ คิดเป็น ~ 44% ของบัญชี 36.7% ของผู้กู้ที่เข้ามาตรการใน เม.ย-มิ.ย. 2563
- ❖ เข้ามาใหม่เดือน ก.ค. 63 อีก 0.46 ล้านบัญชี 0.28 ล้านคน

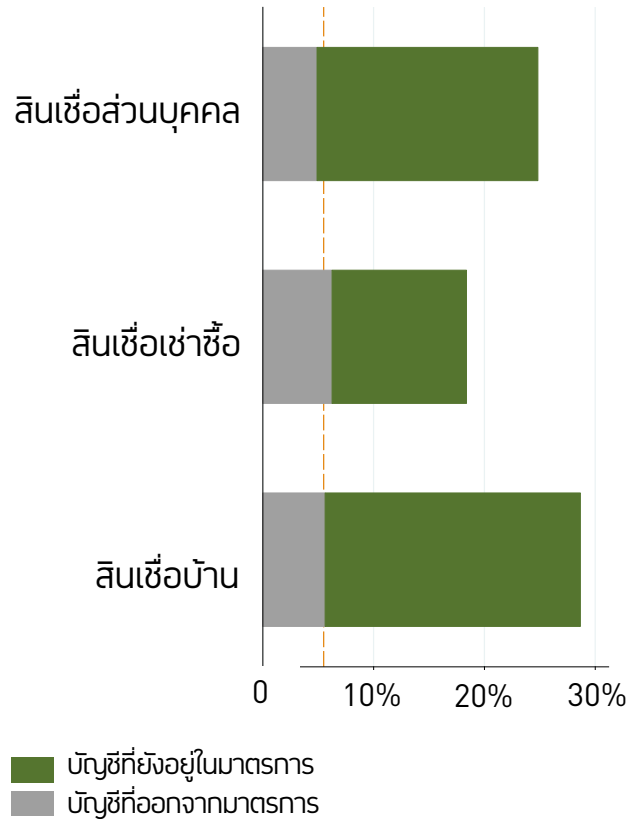

* หมายเหตุ: - บัญชีที่ไม่อยู่ต่อ ส่วนหนึ่งอาจกลับมาชำระตามปกติ หรือส่วนหนึ่งอาจมีการเจรจากับสถาบันการเงินแล้วได้ทำสัญญาสินเชื่อใหม่ ทำให้คณะผู้วิจัยไม่สามารถตามรูปแบบการเข้ามาตรการต่อได้
- ผลการศึกษาใช้สมมติฐานในการคาดการณ์บัญชีที่เข้ามาตรการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบัญชีที่เข้ามาตรการจริง

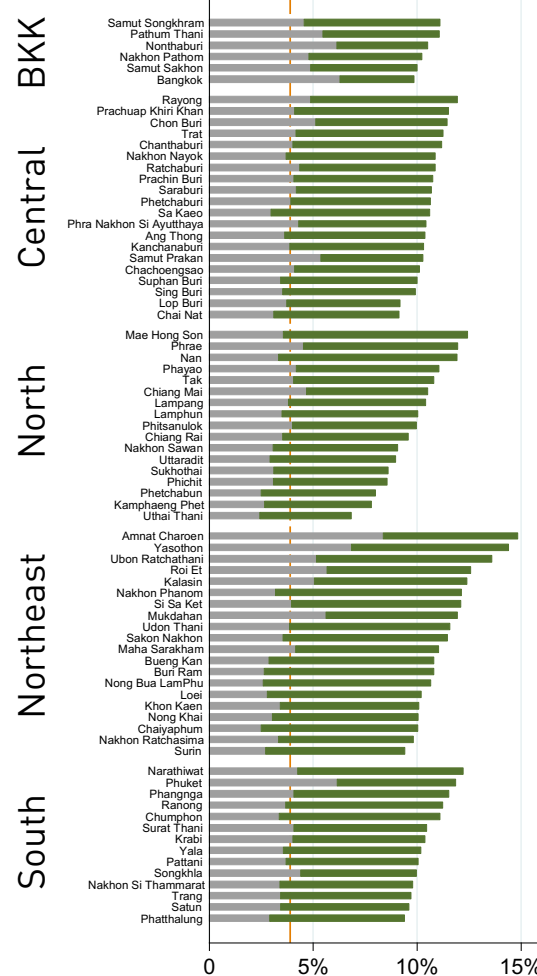
กทม.และปริมาณที่ต่ำกว่ามาตรฐานมากกว่าที่อื่น และ Non-banks บางแห่งที่มี exposure สูง ก็ยังคงสูงอยู่

(a) ประเภทสินเชื่อ^{2/}

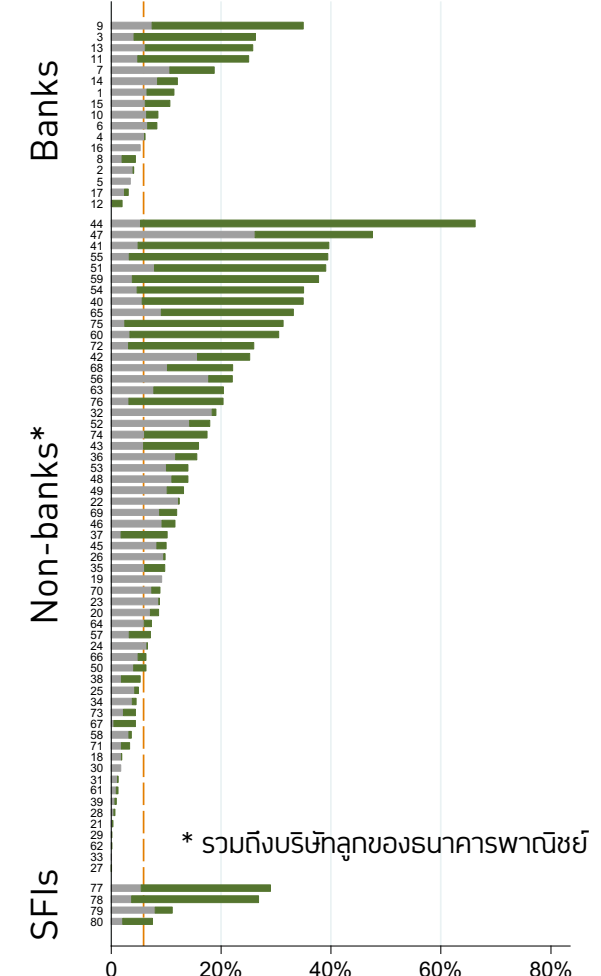
(การศึกษาไม่รวมสินเชื่อบัตรเครดิตที่เข้ามาตรการ และสินเชื่อเพื่อการเกษตร)

(b) รายพื้นที่

(c) รายสถาบันการเงิน

* รวมถึงบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์

^{1/}ไม่รวมปรับโครงสร้างหนี้และคลินิกแก้หนี้

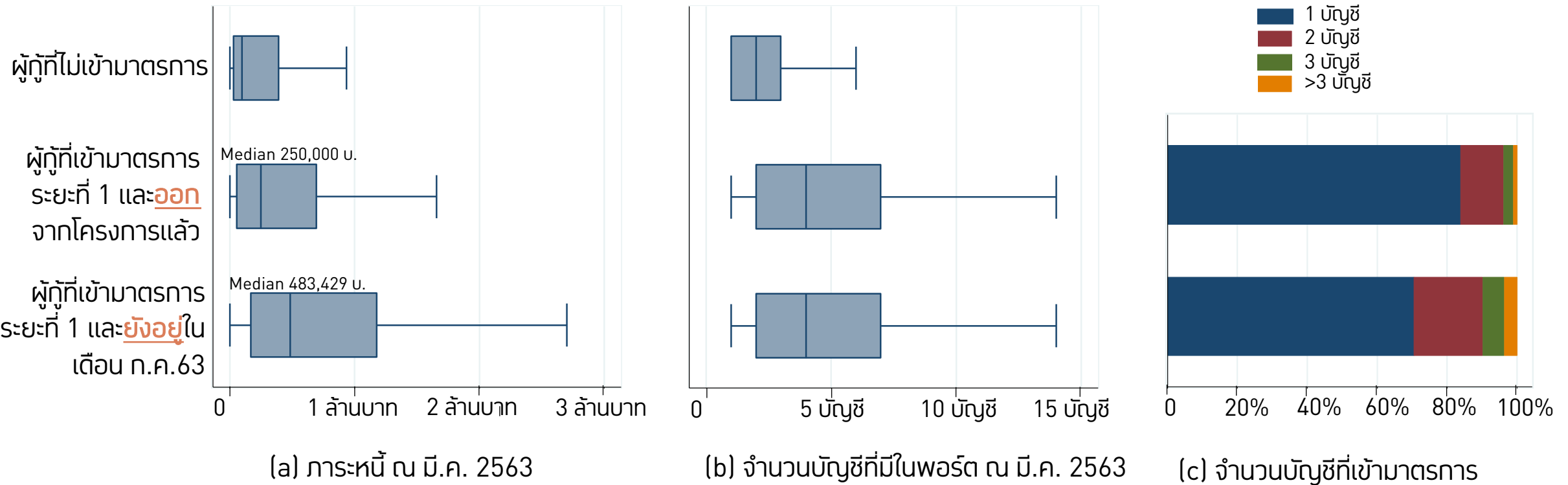
สัดส่วนของบัญชีแต่ละประเภทที่เข้ามาตรการ^{1/}ต่อสัดส่วนบัญชีทั้งหมด

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

The changing profile ของผู้ที่ยังคงอยู่ในมาตรการ ณ ก.ค. 2563

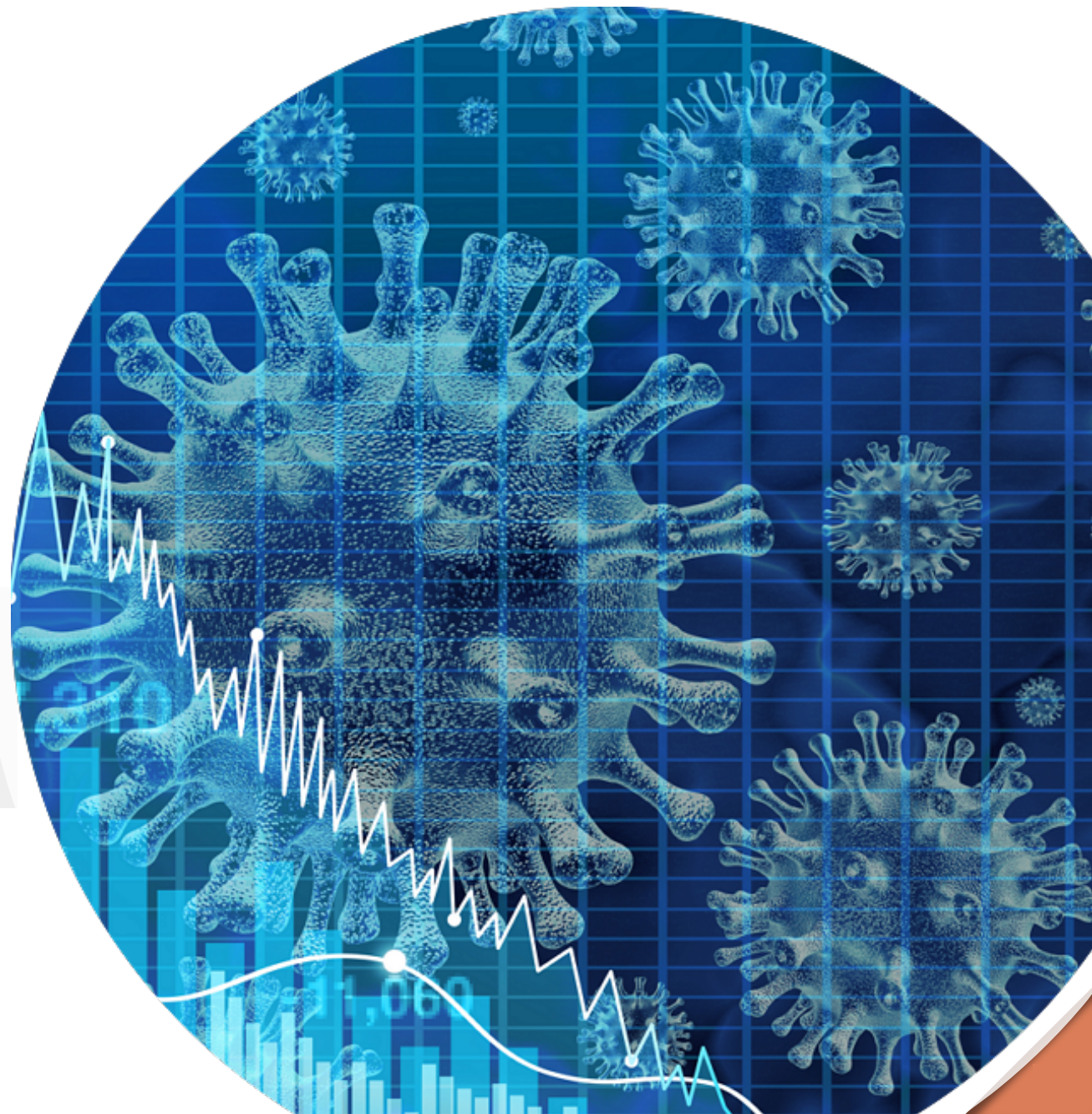
❖ ผู้ที่คงอยู่ในเดือน ก.ค. มีภาระหนี้ที่สูงกว่า และมีบัญชีที่เข้ามาตรการมากกว่าผู้ที่ออกไปแล้ว

เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ที่ออกจากมาตรการระยะที่ 1 และผู้ที่ยังคงอยู่ในมาตรการ

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

- **ทำความเข้าใจผลกระทบวิกฤติ
โควิด-19 ต่อหนี้ครัวเรือนใน
ปัจจุบัน**
- **พยากรณ์สถานการณ์หนี้
ครัวเรือนในอนาคต**

การพยากรณ์สถานการณ์หนี้ที่อาจมีปัญหากจากวิกฤติโควิด-19

1) Estimating model

- ❖ ประมาณการ การเข้าร่วมมาตรการระยะที่ 1 ใน เม.ย. - มิ.ย. 2563 (Y=1) ของบัญชีทั้งหมด
- ❖ หา model cutoff ด้วยวิธีการทาง ML

2) Out of sample test

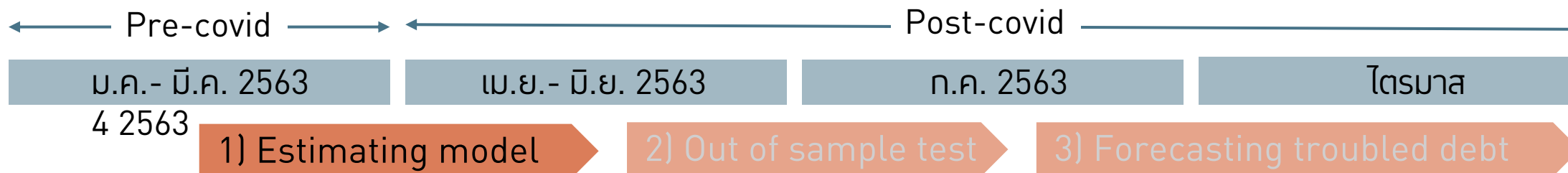
- ❖ ทดสอบการพยากรณ์การยังอยู่ในมาตรการ ณ ก.ค. 2563 (Y=1) ของบัญชีทั้งหมดที่เข้ามามาตรการใน เม.ย. - มิ.ย. 2563

3) Forecasting troubled debt

- ❖ พยากรณ์ความเป็นไปได้ที่บัญชีอาจมีปัญหาในไตรมาส 4 2563 (Y=1) จากบัญชีทั้งหมดที่อยู่ในมาตรการ ณ ก.ค. 2563*
 - กรณีฐาน ณ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และสมมติฐานว่าไม่มีมาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ (baseline scenario)
 - 2 จากทัศน

* การพยากรณ์ใช้เฉพาะข้อมูลการเข้าร่วมมาตรการในระยะที่ 1 และสถานะของบัญชีในเดือน ก.ค. ว่ายังอยู่หรือไม่เข้าร่วมมาตรการแล้ว แต่แบบจำลองยังไม่ได้รวมผลจากมาตรการช่วยเหลืออื่นเชื่อระยะที่ 2 และมาตรการอื่นที่อาจออกเพิ่มเติมในอนาคต

การพยากรณ์สถานการณ์หนี้ที่อาจมีปัญหากจากวิกฤติโควิด-19

$$\text{Model: } Y_{ab} = a + b_1X_a + b_2X_b + b_3X_{ex} + b_4\Delta X + b_5X_b\Delta X + \text{controls} + e_{abex}$$

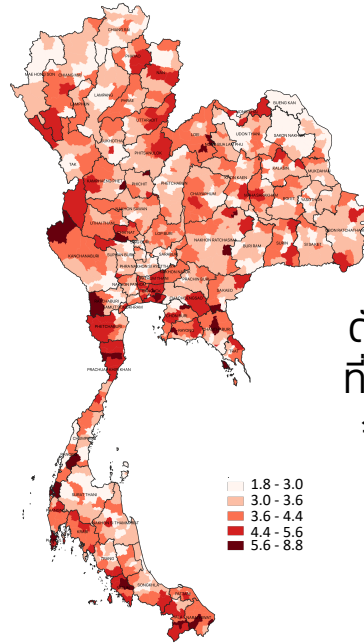
Y_{ab} = การเข้ามาตรการระยะที่ 1 ใน พ.ย. - มี.ย. 2563 (1=เข้า, 0=ไม่เข้า)

X_a = pre-covid characteristics ของบัญชี (มูลหนี้ ประเภทสินเชื่อ ประเภทสถาบันการเงิน)

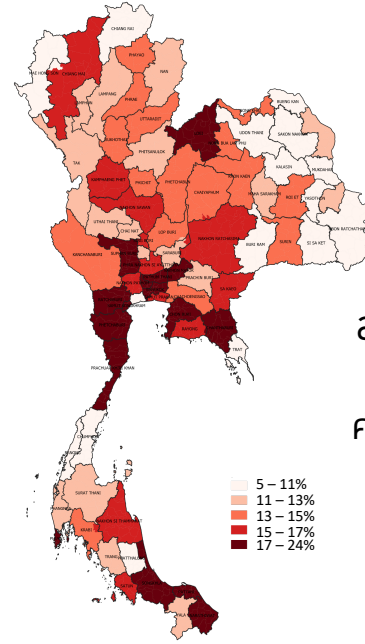
X_b = pre-covid characteristics ของผู้กู้ (ภาระหนี้ จำนวนบัญชีในพอร์ต ประวัติค้างชำระ อายุ ที่อยู่)

X_{ex} = exposure ต่อวิกฤติโควิด รายรหัสไปรษณีย์ (ดัชนีมูลค่าธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ สัดส่วนประชากรเปราะบาง สัดส่วนผู้ติดเชื่อ)

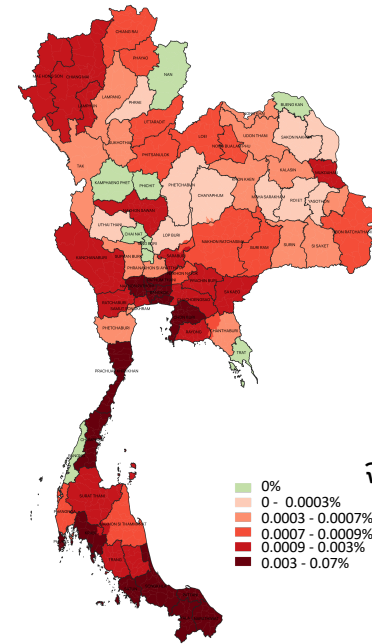
ΔX = การเปลี่ยนแปลงของภาวะทางเศรษฐกิจ จากเวลาเดียวกันปีที่แล้ว รายรหัสไปรษณีย์ (VAT จำนวนนักท่องเที่ยว ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของธุรกิจ การว่างงาน)

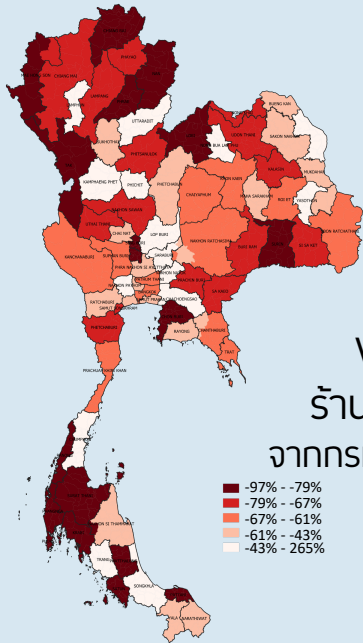
ดัชนีมูลค่าธุรกิจ
ที่ได้รับผลกระทบ
จากข้อมูล DBD
และ POI
เช่น ร้านอาหาร
โรงแรมและที่พัก

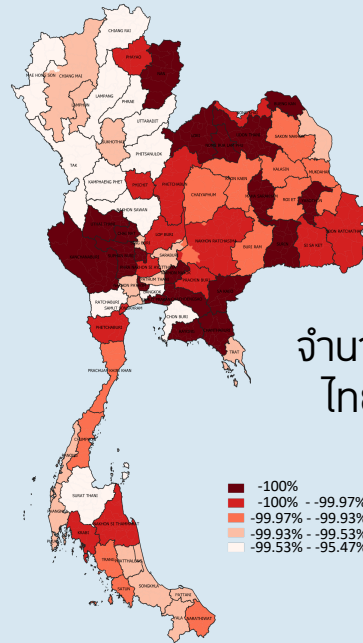
สัดส่วนแรงงาน
เปราะบาง
คำนวณจากข้อมูล
NSO และ
Lekfuangfu
et al. (2020)

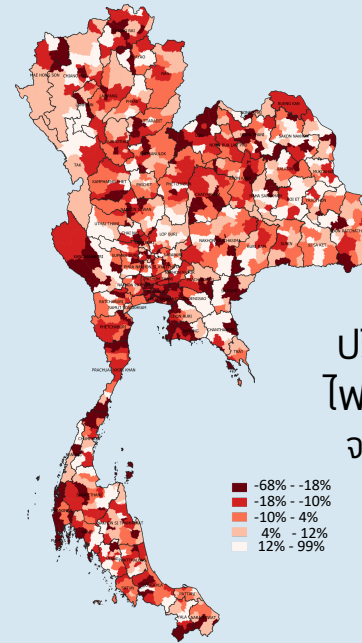
สัดส่วนผู้ติดเชื้อ
โควิด-19
ต่อประชากร
จาก ศบค. และ NSO

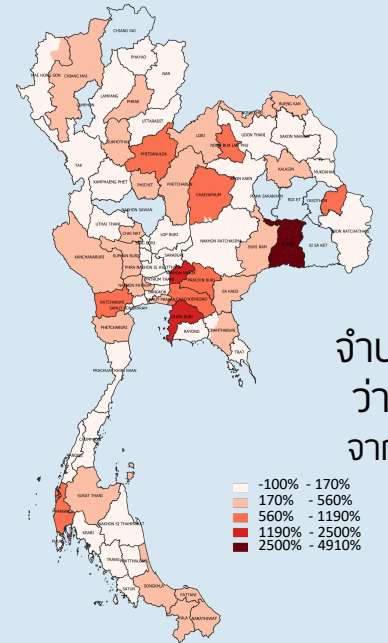
VAT
ร้านอาหาร
จากกรมสรรพากร

จำนวนนักท่องเที่ยว
ไทยและต่างชาติ
จาก ททท.

ปริมาณการใช้
ไฟฟ้าของธุรกิจ
จาก กฟผ. และ
กฟน.

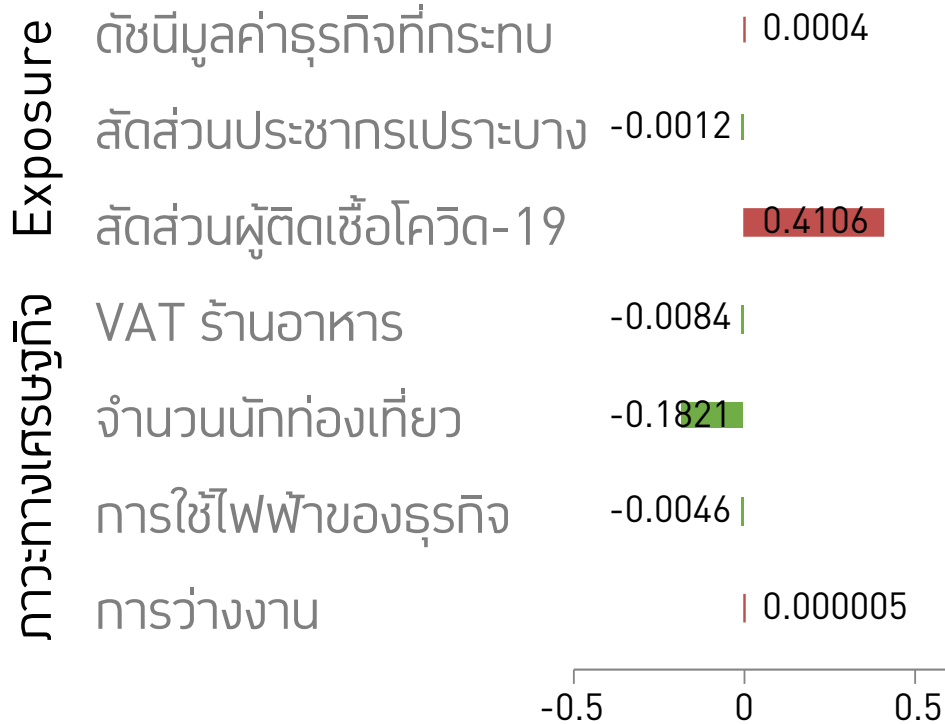
จำนวนคน
ว่างงาน
จาก LFS

ท่องเที่ยวน่าจะจะมี significant effect ในการลดบัญชี ที่อาจจะมีปัญหา

1) Estimating model

Estimated margin

2) Out of sample test

Accuracy = 76%
Type 1 error = 17%

3) Forecasting troubled debt

❖ จาก 4.8 ล้านบัญชีที่อยู่ใน
มาตรการ ณ ก.ค. 2563

➤ กรณีฐาน
ณ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน
และสมมติฐานว่าไม่มี
มาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ
(baseline scenario)

ผู้กู้ 2.1 ล้านคน (9.1% ของผู้กู้ทั้งหมดที่มีใน NCB) อาจจะมีปัญหา และส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในบางสถาบันการเงิน

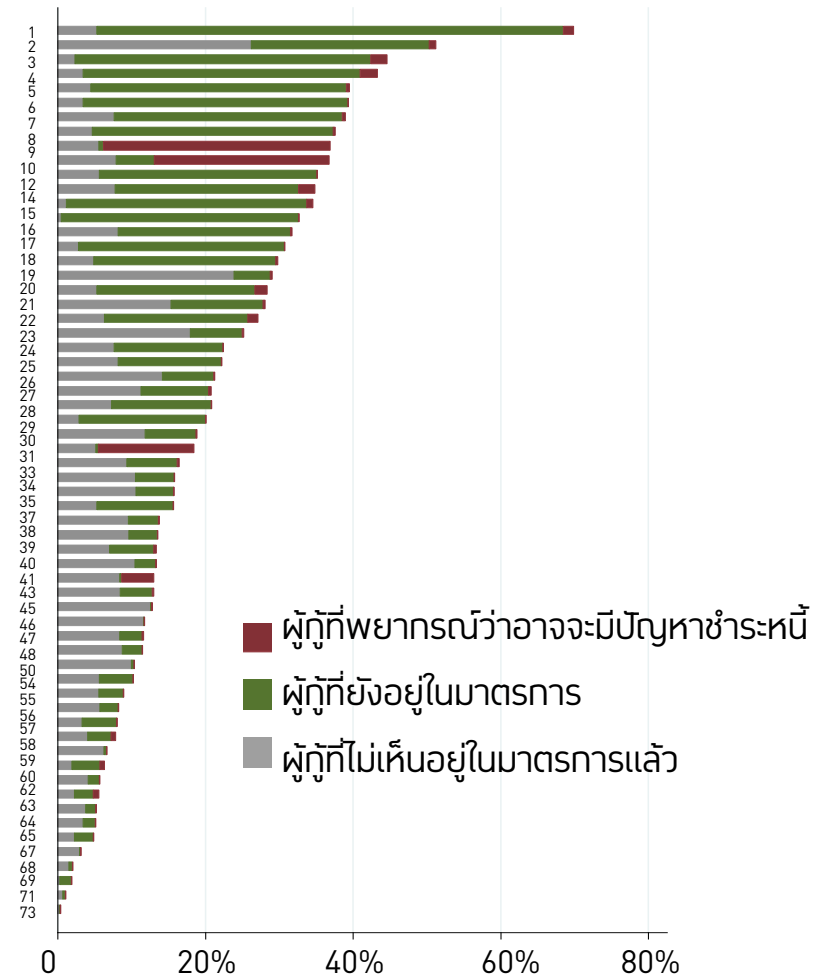
(ผลพยากรณ์จากกรณีฐาน ณ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันและสมมติฐานว่าไม่มีมาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ)

3) Forecasting troubled debt: baseline scenario

(ผลพยากรณ์จากกรณีฐาน ณ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และสมมติฐานว่าไม่มีมาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ)

❖ **ผู้กู้ 2.1 ล้านคน** คาดว่าจะมีปัญหา (หรือ **9.1%** ของผู้กู้ทั้งหมดที่มีอยู่ใน NCB)

หมายเหตุ: ผลพยากรณ์กรณีฐาน ยังไม่ได้คำนึงถึงมาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อ ระยะที่ 2 การลดเพดานดอกเบี้ย และมาตรการช่วยเหลือต่าง ๆ ของภาครัฐ

สัดส่วนผู้กู้ที่เข้ามาตรการต่อผู้กู้ทั้งหมด รายสถาบันการเงิน

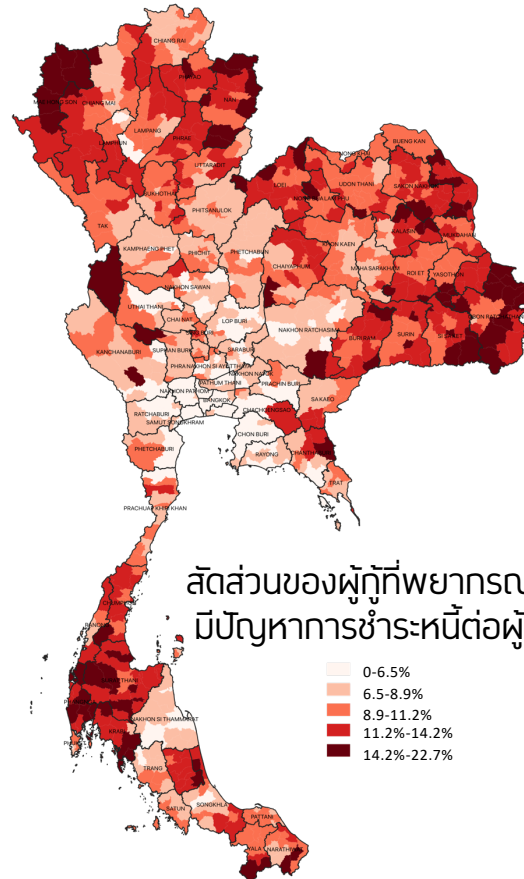
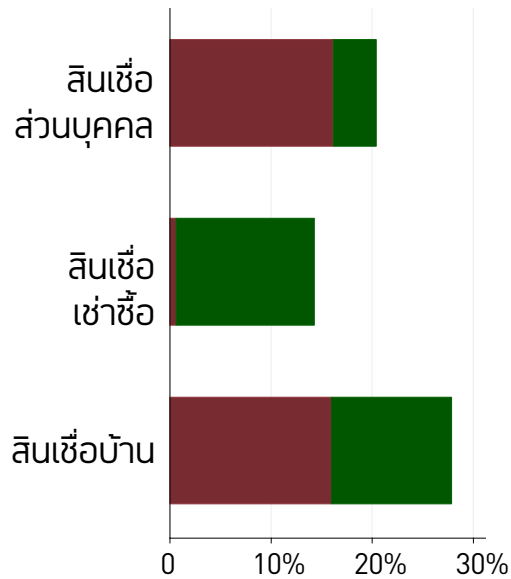
ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

ผู้กู้ที่อาจมีปัญหาคัดส่วนใหญ่เป็นผู้กู้ในต่างจังหวัดและในสินเชื่อส่วนบุคคล

(การศึกษาไม่รวมส่วนใหญ่ของบัตรเครดิตที่เข้ามาตรการ)

❖ ภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวอาจทำให้ผู้กู้อยู่ในต่างจังหวัดมีปัญหาและเป็นปัญหาในสินเชื่อส่วนบุคคล/บ้าน

❖ ผู้กู้ที่อาจมีปัญหามีหลายบัญชี ภาระหนี้สูง

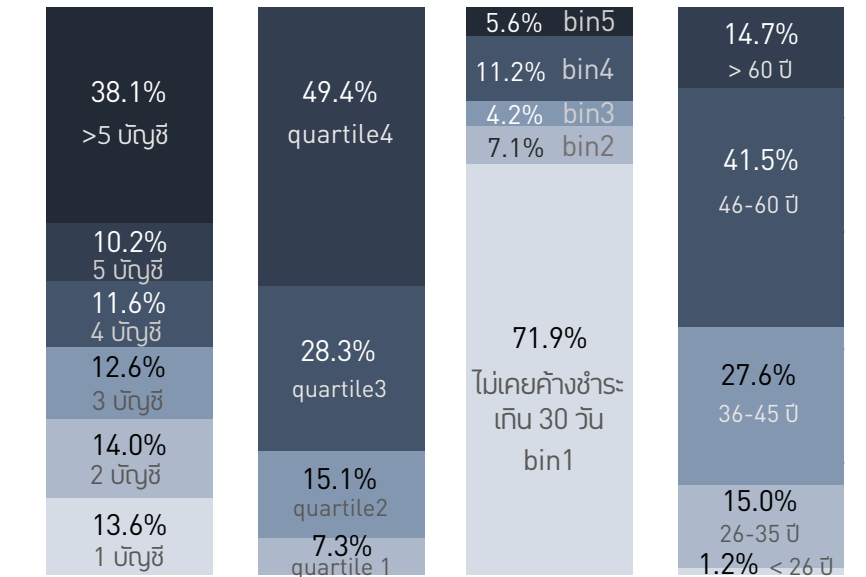
สัดส่วนผู้กู้ที่เข้ามาตรการ ณ ก.ค. ต่อผู้กู้ทั้งหมด (สินเชื่อที่ไม่แสดงคือสินเชื่อบัตรเครดิต และไม่รวมสินเชื่อเพื่อการเกษตร)

- ผู้กู้ที่พยากรณ์ว่าอาจจะมีปัญหาชำระหนี้
- ผู้กู้ที่พยากรณ์ว่าอาจจะไม่มีปัญหาชำระหนี้

(ผลพยากรณ์จากกรณีฐาน ณ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันและสมมติฐานว่าไม่มีมาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ)

^{1/} ภาระหนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามขนาดมูลหนี้ ได้แก่ quartile1 (<47,475 บ.) quartile2 (47,475-175,998 บ.) quartile3 (175,998-551,733 บ.) quartile4 (>551,733 บ.)

^{2/} ประวัติการชำระหนี้ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ bin1 (ไม่เคยค้างชำระเกิน 30 วัน) bin2 (เคยค้างชำระ 30-60 วัน) bin3 (เคยค้างชำระ 60-90 วัน) bin4 (เคยค้างชำระเกิน 90 วัน) bin5 (ค้างชำระเกิน 90 วันมาตลอด)

สัดส่วนของผู้กู้ที่พยากรณ์ว่าอาจจะมีปัญหาการชำระหนี้

3) Forecasting troubled debt: 2 scenarios with increasing tourists

Scenario 1: เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศ จากตัวเลข ณ ก.ค. 2563 ถึง 100% ของเวลาเดียวกันปีที่แล้ว

Scenario 2: เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากตัวเลข ณ ก.ค. 2563 ถึง 30% ของเวลาเดียวกันปีที่แล้ว

- Assumptions:**
- (1) ภาวะทางเศรษฐกิจอื่น ๆ โทเป็นสัดส่วนเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยว
 - (2) ความเสี่ยงในการระบาดระลอก 2 คิดจาก Hazard x สัดส่วนผู้ติดเชื้อในช่วง เม.ย. รายจังหวัด โดย

$$Hazard = \left[\prod_{b \in B} (1 + \mathbb{I}_b w_b) \right] (1 + \mathbb{I}_t w_t)$$

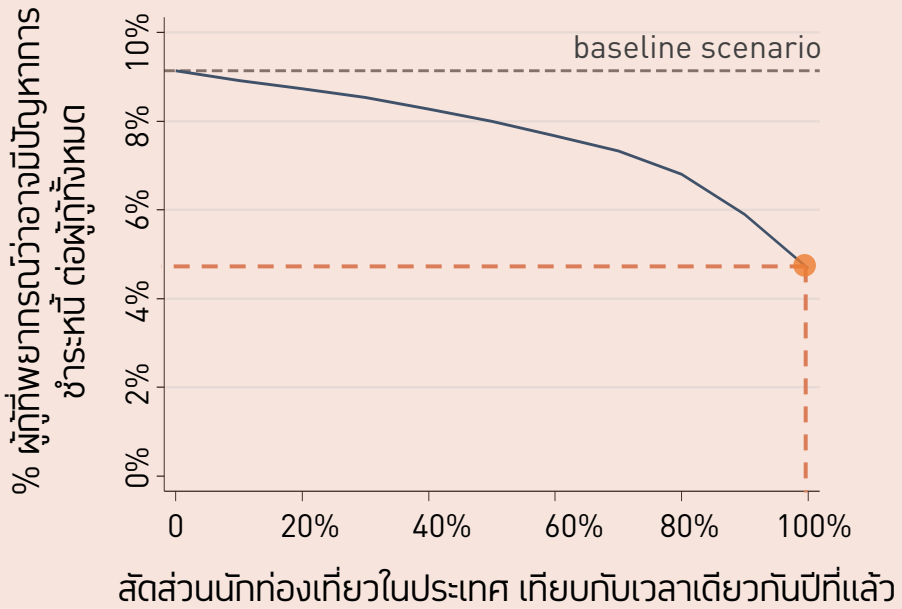
ความเสี่ยงการแพร่เชื้อจากประเทศเพื่อนบ้าน (w_b) และจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (w_t)

- (3) การ lockdown จะใช้เฉพาะในจังหวัดที่มีการติดเชื้อมากกว่า 40 รายต่อประชากร 100,000 คน และภาวะทางเศรษฐกิจจะกลับไปเหมือนในช่วง เม.ย.

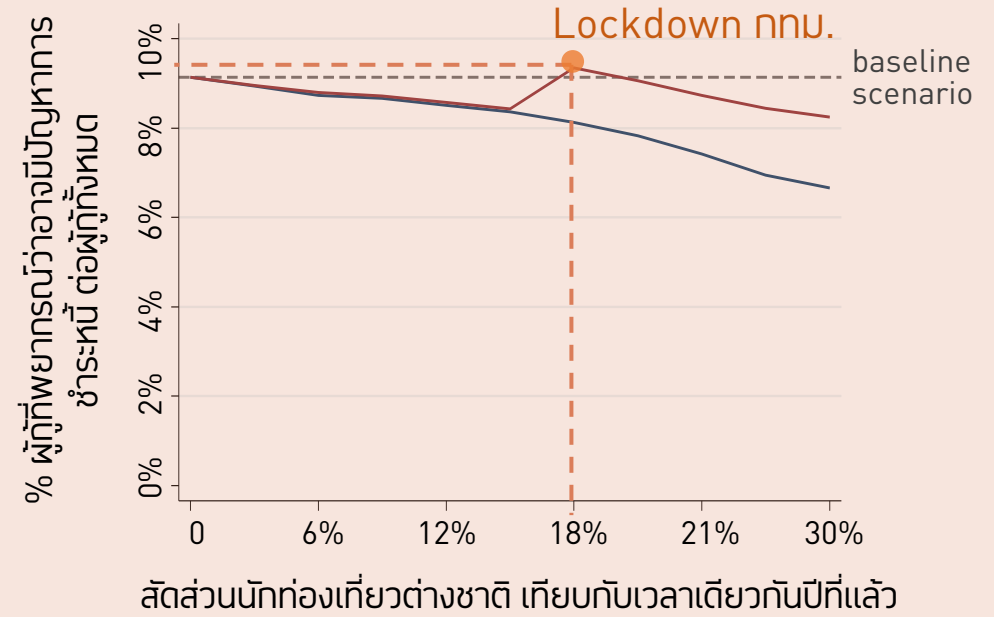
เนื่องจากปัจจุบันการติดเชื้อเพิ่มมาจากภายนอกประเทศเป็นหลัก ดังนั้นอัตราความเสี่ยงการแพร่กระจายโรค (Hazard) จึงคิดจาก 1) สถิติการแพร่กระจายเชื้อที่มาจาก ลาว พม่า กัมพูชา มาเลเซีย ดังนั้นจังหวัดชายแดนที่มีส่วนเชื่อมต่อหรือพรมแดนธรรมชาติกับเพื่อนบ้านจะมี w_b สูงกว่าที่อื่น โดยการคิด w_b จากแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการแพร่กระจายโรค จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่ และสะสมเป็นหลัก 2) การแพร่กระจายจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยจังหวัดท่องเที่ยว เช่น กทม. และปริมณฑล ภูเก็ต เชียงใหม่ และชลบุรีจะมี w_t สูงกว่าที่อื่น โดย w_t จะสามารถเปลี่ยนแปลงตามนโยบายการเปิดประเทศ

การท่องเที่ยวนับบทบาทในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ... แต่ก็อาจมาพร้อมกับความเสี่ยงในการแพร่ระบาดระลอก 2

Scenario 1: เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศ

Scenario 2: เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ

- ความเสี่ยงการระบาดไม่เพิ่มตามจำนวนนักท่องเที่ยว
- ความเสี่ยงการระบาดเพิ่มตามจำนวนนักท่องเที่ยวและมีการ lockdown

ความท้าทายใหม่ของปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย

1. ลูกหนี้รายย่อยกว่า **2.1 ล้านรายอาจมีปัญหา**ในการชำระหนี้ในอนาคต
2. **ความไม่แน่นอน**ของสถานการณ์หนี้สูงขึ้นมาก
3. **ผลกระทบของวิกฤติแตกต่างกันมาก**ระหว่าง ผู้กู้ พื้นที่ และสถาบันการเงิน
4. **ความเปราะบาง**ของครัวเรือนไทยสูงขึ้นมาก
5. **ภูมิทัศน์ของปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยเปลี่ยนไป...** ผู้กู้รายย่อยในต่างจังหวัดมีปัญหามากขึ้น

PUEY UNGPHAKORN
INSTITUTE FOR
ECONOMIC RESEARCH

มาตรการแก้หนี้ในอนาคต
ควรเป็นอย่างไร?

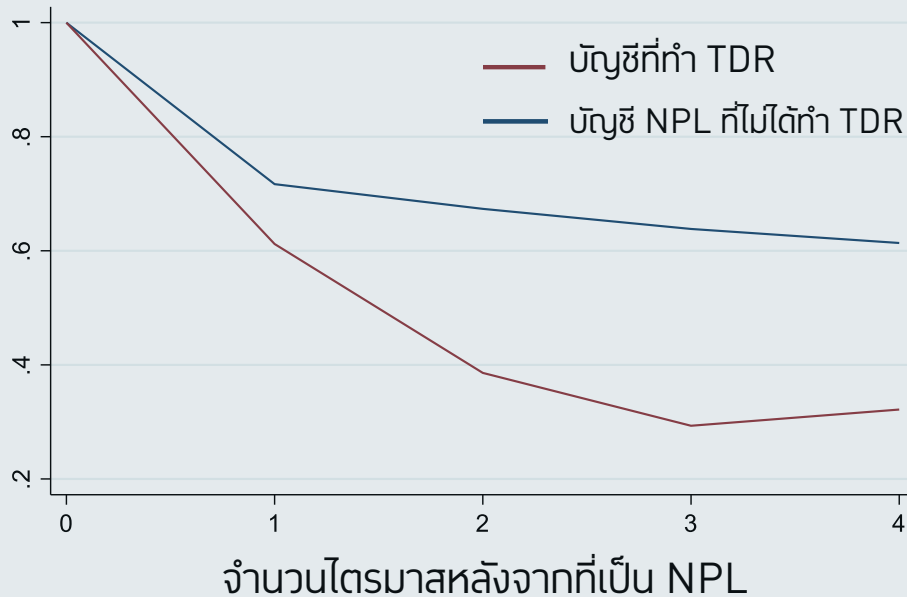

หลายมาตรการแก้หนี้ แต่ยังไม่ครอบคลุม

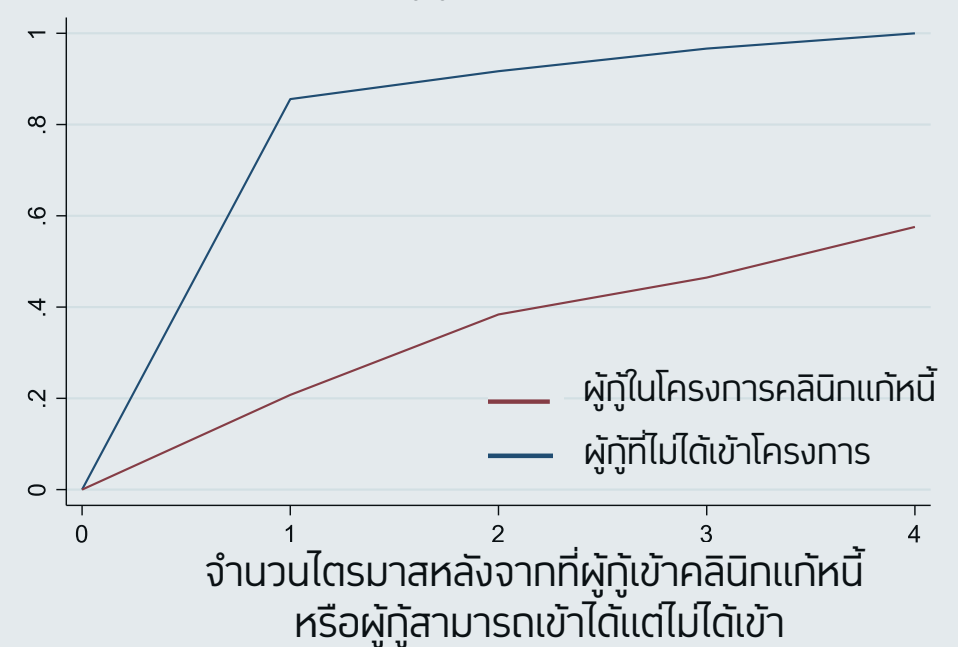
การปรับโครงสร้างหนี้ (TDR) ลดการเป็นหนี้เสียได้ดี แต่ครอบคลุมเพียง 9.37% ของบัญชีที่ทำได้

คลินิกแก้หนี้ ลดปริมาณหนี้และการค้างชำระได้ดี แต่ครอบคลุมเพียง 8.09% ของผู้กู้ที่ทำได้

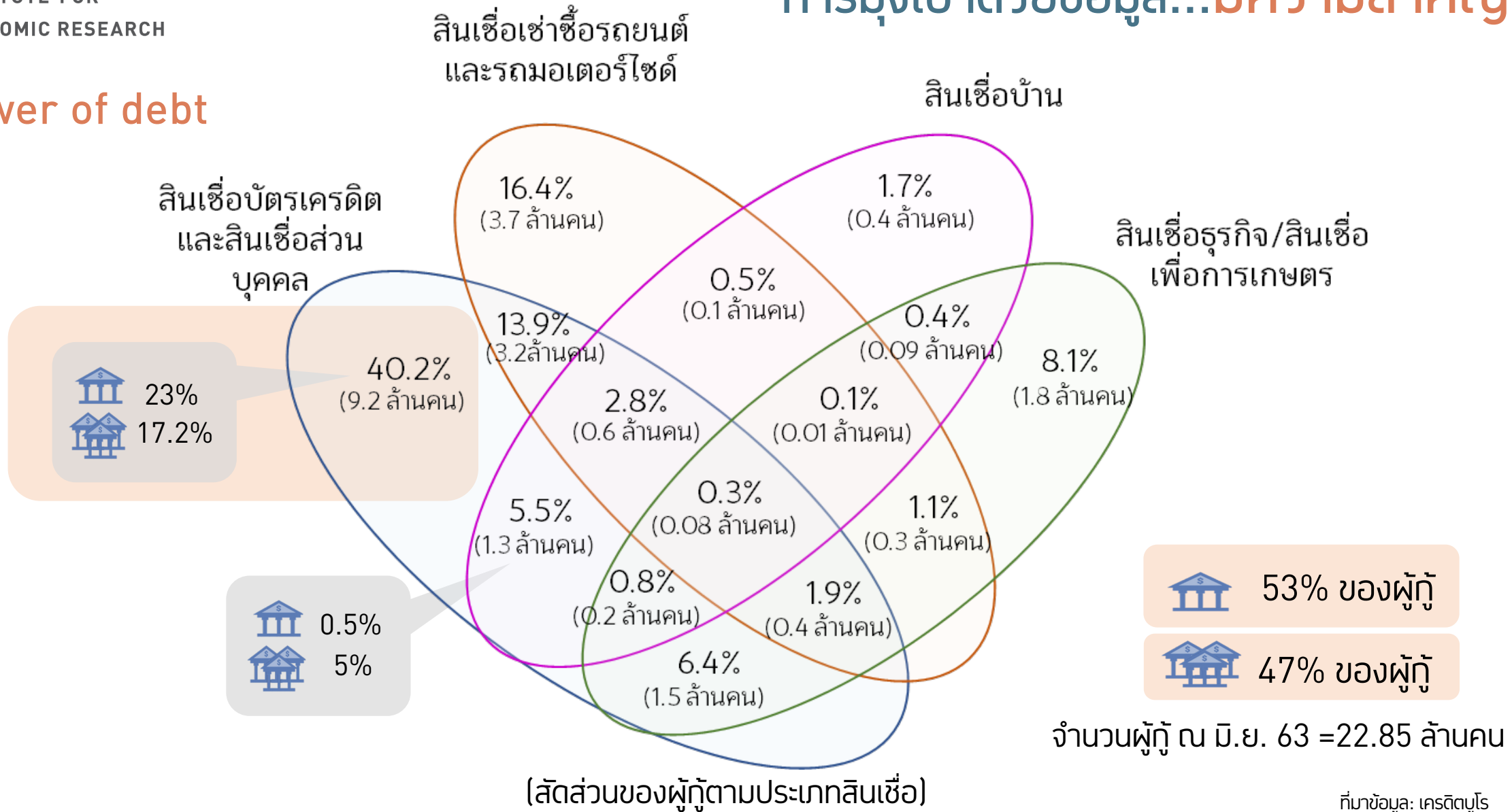
สัดส่วนจำนวนบัญชีที่ผิถนัดชำระหนี้

สัดส่วนจำนวนผู้กู้ที่มีวันค้างชำระเพิ่มขึ้น

Flower of debt

ที่มาข้อมูล: เครดิตบูโร

ความท้าทายใหม่ของปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย และการแก้หนี้

1. ความไม่แน่นอนของสถานการณ์หนี้สูงขึ้นมาก
2. ผลกระทบของวิกฤติแตกต่างกันมากระหว่าง ผู้กู้ พื้นที่ และสถาบันการเงิน
3. ลูกหนี้รายย่อยกว่า 2.1 ล้านรายอาจมีปัญหา ในการชำระหนี้ในอนาคต
4. ความเปราะบางของครัวเรือนไทยสูงขึ้นมาก
5. ภูมิทัศน์ของปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยเปลี่ยนไป ผู้กู้รายย่อยในต่างจังหวัดมีปัญหามากขึ้น

'มาตรการแบบป้องกันปราม' (บริหารจัดการ โครงสร้างหนี้เชิงรุก) จำเป็นต้องทำควบคู่ไปกับ **'มาตรการที่ prepare for the worst'** (scale up คลินิกแก้หนี้ การปรับโครงสร้างหนี้, bad bank, bankruptcy law,)

การมุ่งเป้าด้วย**ข้อมูล**

กลไกการแก้หนี้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และครอบคลุม (เช่น ตัวกลาง)

Beyond debt policy: การสร้างภูมิคุ้มกัน และวินัยทางการเงิน การสร้างความเข้มแข็ง ของระบบเศรษฐกิจภูมิภาค